

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR

Ročník XXX. • Júl 2022 • Číslo 7

Cvičenie SLOVENSKÝ ŠTÍT

**Základňa výcviku
a mobilizačného doplňovania**

Zbrane ukrajinskej vojny

**Rozhovor s generálnym duchovným EPS
plk. VIKTOROM SABOM**

Policaĳti na mori

Približne do polovice júla budú príslušníci Vojenskej polície plniť úlohy na palube fregaty Mecklenburg-Vorpommern nemeckého námorníctva v rámci operácie stálej námornej skupiny NATO SNMG1. Na slávnostnom ceremoniáli vyplávania fregaty sa koncom mája v prístavnom meste Wilhelmshaven zúčastnil štátny tajomník Marian Majer. Pri tejto príležitosti sa tiež stretol so štátnou tajomníčkou nemeckého ministerstva obrany Siemtje Möllerovou. Zásahový tím Vojenskej polície má jedenásť príslušníkov. Ich nasadeniu v operácii SNMG1 predchádzala dôsledná národná príprava a výcvik v spolupráci s nemeckým námorníctvom. Fregata Mecklenburg-Vorpommern mala byť pôvodne nasadená do operácie Európskej únie v Stredozemnom mori. Po vypuknutí ruskej agresie voči Ukrajine sa však nemecká strana rozhodla zapojiť ju do námornej skupiny NATO v Baltskom mori.

Foto: Ivan Kelement

Vážení čitatelia,

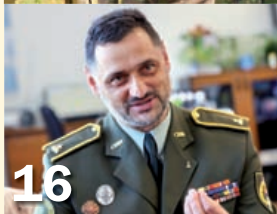
v čase, keď čítate náš spoločný mesačník, máme za sebou veliteľské zhromaždenie náčelníka Generálneho štábu OS SR, ktoré sme tematicky zamerali nielen na tradičné vyhodnotenie plnenia úloh, ale najmä na stanovenie úloh do ďalšieho cyklu prípravy v reflexii prebiehajúcej ruskej agresie na Ukrajinu. Na konci mája som mal možnosť osobne vidieť následky bojov pri Charkove,

Sumách, aj v samotnom hlavnom meste Kyjeve. Miera zničenia infraštruktúry, ale aj civilných obydlií, je pre nás nepredstaviteľná. Je jednoznačným dôkazom systematického porušovania zásad vojnového práva. Použitie taktických balistických striel proti civilným cieľom nie je ospravedlniteľné a malo by byť aj pre nás mementom upozorňujúcim na potrebu zabezpečenia obrany. Počas návštevy som bol tiež svedkom mimoriadneho odhodlania občanov Ukrajiny brániť svoju vlasť. Uvedomujem si však, že ani najväčšie odhodlanie nemôže dlhodobo obstáť pred niekoľkonásobnou materiálnou prevahou protivníka bez zodpovedajúcej materiálnej podpory. Som hrdý, že vláda SR sa jednoznačne zhodla na podpore našich ukrajinských priateľov. Často sa stretám s obavami či materiálna pomoc neohrozuje našu obranyschopnosť. Musím opäť zdôrazniť, že poskytnutý materiál veľmi precízne vyberáme tak, aby sme dali, čo je potrebné, a jeho odovzdanie nemá priamy dopad na našu bezpečnosť. Je tiež pravdou, že naše možnosti nie sú nevyčerateľné a bez spojeneckej podpory a náhrady odovzdaných prostriedkov sú prakticky vyčerpané. Nezabúdajme však, že naši ukrajinskí priatelia s využitím nami a spojencami poskytnutého materiálu vlastnou krvou a životmi získavajú čas a priestor pre nás, aby sme sa mohli lepšie pripraviť na obranu našej vlasti a celého územia Aliancie. Využívam túto príležitosť tiež na to, aby som prostredníctvom Obrany poďakoval každému, kto sa podieľal na splnení úloh v čase bezprostrednej krízy za našimi hranicami. Prežijeme letné mesiace tak, aby sme načerpali silu a regenerovali sa pred ďalšími náročnými úlohami, ktoré nás v druhom polroku čakajú. Je to luxus, aký naši kolegovia na Ukrajine ešte dlho mať nebudú.

generál Daniel Zmeko
náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR

ČÍSLO MESIACA

Počet obrobených polí na Ukrajine klesol od začiatku ruskej invázie o štvrtinu. Rozloha obrobených kukuričných polí klesla na 4,6 milióna hektárov v porovnaní s 5,5 milióna hektármi roku 2021. Rozloha obrobených sójových polí zostala takmer nezmenená. Chýbajú však informácie o pšenici, ktorej je Ukrajina jedným z najväčších svetových exportérov. Tohtoročná ukrajinská úroda naplní domáci dopyt, pretože mnoho obyvateľov ušlo pred vojnou do zahraničia. Hladomor hrozí najmä africkým krajinám, do ktorých smeroval ukrajinský export, znemožnený teraz vojnou a ruskou blokádou ukrajinských prístavov.

- 4 Slovenskí vojaci ukrajinským deťom
- 7 Dôveru Ukrajinu nesmieme sklamať
- 8 Základňa výcviku a mobilizačného dopĺňovania Martin
- 13 Druhý Nero v Treťom Ríme
- 14 GLOBSEC 2022 – summit na bojovej línii
- 16 Rozhovor s generálnym duchovným EPS plk. Viktorom Sabom

- 18 TÉMA: cvičenie Slovenský štít 2022
- 24 Zbrane ukrajinskej vojny
- 26 Húfnice pre Ukrajinu
- 28 V sedle sociológie
- 31 Prvé lety mladých pilotov
- 32 Habsburská armáda a Slováci
- 34 Katarskí špecialisti cvičili na Slovensku
- 36 Vojenská športovci na mítingu P-T-S
- 38 Obilie ako zbraň
- 41 MILITARY ENGLISH: Hunger War Games
- 44 Zatočte so stresom!
- 46 Boje o Strečniansku tiesňavu, Vrútky a Priekopu
- 47 Útočný granát vzor 34

NA TITULNEJ STRANE: Slovenský štít bolo najväčšie a najdôležitejšie vojenské cvičenie roka 2022 na Slovensku • Foto: Jozef Žiak
NA ZADNEJ OBÁLKE: Americkí vojaci na Slovenskom štíte spoznávali slovenské zbrane, aj Sa vz. 58 • Foto: Jozef Žiak

Tábor kvitnúcich nádejí

V júni sa neďaleko Kyjeva uskutočnili dva z troch 12-dňových rehabilitačných táborov vždy pre 15 ukrajinských detí z vojnou postihnutých oblastí. Realizovať sa mohli vďaka finančnej pomoci Vojenskej podpornej nadácie a štedrosti vojakov aj zamestnancov nášho rezortu.

Tábor Sviadlo, uprostred koordinátor Bohdan Tymošenko a hlavná vedúca Julia Ždanovič.

Buzova: Pani Irina má synov Daniela a Denisa. Až do agresie, pri ktorej prišli o strechu nad hlavou, sa zdalo, že ich detstvo bude len v znamení chlapčenských dobrodružstiev.

Buzova: Malá Olinka s rodičmi, babičkou a kocúrikom Rižikom prežila v tomto dome šťastné detstvo. Stihli sa evakuovať, len babička ostala strážiť dom v pivnici, odkiaľ ju napokon spod sutín vytiahli susedia. Dnes ruiny stráži už len Rižik.

Niektoré deti sa prvé noci budili a cez deň boli vo veľkom strese, preto sa snažíme pomôcť im vrátiť sa späť do ich detstva, aby mali radosť z prežívania pekných chvíľ“, povedal koordinátor tábora za ukrajinskú stranu Bohdan Tymošenko. „Usilujeme sa im pomôcť formou skautského modelu tábora s využitím izraelskej formy psychickej pomoci pre deti ktoré prežili podobné situácie,“ dodala Júlia Ždanovič, vedúca táborov, ktorej pomáhajú aj dvaja psychológovia.

Tvorivé dielne, hry či táboráky sa konajú v areáli Etnografického komplexu ukrajinskej dediny pri Kyjeve. Jeho súčasťou je aj skanzen ľudovej architektúry, malá zoologická záhrada a výborné podmienky na relax. Rekondičný program má názov Sad kvitnúcich nádejí. „Samotný tábor sa volá Svičadlo, teda svetlo lampáša, ktoré akoby deti privádzalo z tmy a pochmúrnosti vojny opäť k radosti,“ dodal B. Tymošenko. „Žiadny taký tábor pre deti v okolí nikto neorganizuje a keď sa o tom dozvedeli ďalší rodičia, záujem bol enormný. Aj preto som veľmi vďačný, že Vojenská podporná nadácia prisľúbila podporiť ešte dva turnusy.“

Nadácia dokázala túto formu humanitárnej pomoci zabezpečiť najmä vďaka výťažku z aprílového benefičného koncertu Očami srdca, ktorý pod patronátom ministra obrany Jaroslava Naďa, v prítomnosti generála Daniela Zmeka v priestoroch Slovenského rozhlasu zorganizovalo Ústredie ekumenickej pastoračnej služby v Ozbroyených silách SR a ozbrojených zboroch SR spolu s nadáciou, pričom prispeli predovšetkým vojaci a zamestnanci rezortu obrany. K takmer 16-tisíc eurám na detský tábor, nadácia prispela aj menšími sumami pre matky detí z vojnou zničených domov.

Keby ste počuli tú ozvenu slova „ĐAKUJEM“...

Text a foto: Pavol Vitko

Buzova: Školáci Arsen a Artom majú predkov z Arménska, ktorí pred vojnou v roku 1988 utiekli do Gruzínska, potom do Ruska a napokon sa usadili na Ukrajine. V obytnom dome mala byť aj rodina ich bratrancov a ich babička. Už ho nemá nikto.

Myla: Rodina Olega Jurijeviča chovala pred agresiou 50 zajacov a 25 vietnamských prasiatok. Ich dom aj s malým hospodárstvom už neexistuje. Mesačnú okupáciu prežili v pivnici. Keďže sa nemajú kam podieť, žijú v nej aj s oboma deťmi dodnes.

Hostomeľ: Malá Ninka s mamou Juliou boli už evakuované, keď ponad ich dvor preletel prieskumný dron agresorov a za plotom u susedov zaznamenal dielo nadšeného leteckého modelára. Agresori si zrejme mysleli, že letecký model je bojový dron – a nepresnou mínometnou paľbou zrovnali so zemou aj Ninkin dom.

Hostomeľ: Malý Il'ja si pri evakuácii stihol zobrať gitaru. Po návrate na zhorenísku svojho domu okrem pokrúteného bicykla vyhrabal aj niekoľko ohňom deformovaných modelov autíčok. Najviac mu však bolo ľúto za ich psa, ktorý čakal na svojich pánov dva mesiace na záhrade. Zastrelený.

Irpň: Keď sme sa 14. júna stretli, Natálii a Nazarovi sa mala narodiť Nastasia, ale keďže sa ešte nepýtala na svet, stihli nám ukázať svoj byt, ktorý im za celoživotné úspory kúpili rodičia. Oni si ho dva roky upravovali s tým, že do narodenia bábätka sa stihnú nasťahovať. Agresor bol rýchlejší.

Schválili plán rozvoja obrany

Vzhľadom na agresiu Ruska voči Ukrajine a zvýšenie rizík pri neplnení dlhodobých cieľov v rámci NATO, ukazuje sa ako nevyhnutné urýchliť trend rastu výdavkov na obranu a dosiahnuť dvojpercentnú úroveň HDP už tento rok namiesto plánovaného roka 2024. Ministerstvo obrany to konštatuje v dlhodobom pláne rozvoja rezortu s výhľadom do roku 2035. Materiál 8. júna schválila vláda a 21. júna aj Národná rada SR.

Vybudovanie potrebných kapacít a spôsobilostí rezortu obrany si do roka 2035 vyžiada približne 38 miliárd eur. V prípade, že požadované zdroje pre MO SR nebudú alokované v tejto výške, dôjde k oneskoreniu plnenia ambície v jednotlivých míľnikoch, prípadne k neplneniu plánov rozvoja spôsobilostí a rušeniu už existujúcich spôsobilostí,“ upozornil rezort obrany. Zdôraznil potrebu dlhodobého a predvídateľného vyčleňovania dostatočných finančných zdrojov, ich efektívne a transparentné využitie.

Prvým z troch základných míľnikov plánu je rok 2024. Úsilie rezortu sa má v tomto horizonte zameriavať na spustenie významných projektov rozvoja ozbrojených síl, zabezpečenie potrebnej infraštruktúry, služieb a materiálu pre prijatie spojencov na našom území. Podľa slov ministra Jaroslava Naďa sa má začať aj so zásadným zvyšovaním počtu profesionálnych vojakov. Rezort pripomenul tiež obstaranie 152 pásových obrnených vozidiel a 76 kolesových obrnených vozidiel 8x8. Investovať sa má aj do infraštruktúry leteckých základní v súvislosti s prípravou na nové stíhačie lietadlá F-16.

Druhým míľnikom je rok 2026. Od konca tohto roku má SR disponovať spôsobilosťami ťažkej mechanizovanej brigády. Splnenie záväzku si bude vyžadovať nákup modernej techniky i zvyšovanie počtov profesionálnych vojakov. Za ďalší míľnik označil rezort rok 2035. Predpokladá, že do tohto roku sa zmení charakter hrozieb, východiská dlhodobého plánu a vzápätí bude revidovaný aj samotný plán.

V prípade vyčleňovania minimálne dvoch percent HDP na obranu je dlhodobou ambíciou vynakladať na personál maximálne 50 percent ročného limitu finančných zdrojov Ministerstva obrany SR. Minimálne 20 percent z obranných výdavkov bude určených na hlavnú výzbroj a techniku ozbrojených síl a súvisiaci výskum a vývoj s cieľom smerovať k dvom percentám z obranných výdavkov na obranný výskum a vývoj.

Konštrukta porastie

Štátna akciová spoločnosť KONŠTRUKTA-Defence v správe ministerstva obrany plánuje rozšíriť opravárenské a výrobné kapacity prevádzky servisno-opravárenských služieb v Moldave

nad Bodvou a počíta aj so zvýšením počtu pracovných miest, avizoval minister J. Naď s generálnym riaditeľom KONŠTRUKTA-Defence Alexandrom Gurským počas návštevy podniku.

Nová výstavná hala

V areáli Vojenského historického múzea v Piešťanoch pribudne nová moderná hala pre veľko-rozmerné múzejné predmety.

Návštevníci v nej budú môcť vidieť vývoj a výzbroj ozbrojených síl po roku 1945 až po súčasnosť. S návrhom začatia obstarávania stavby súhlasila vláda SR. Vybudovanie moderných priestorov podľa riaditeľa Vojenského historického ústavu plk. Miloslava Čaploviča zvýši nielen ochranu a bezpečnosť vzácnych 75 veľkorozmerných zbierkových predmetov, ale tiež komfort návštevníkov.

Aktívne zálohy 2023

Ministerstvo obrany SR začalo proces zaraďovania vojakov v zálohe do aktívnych záloh pre rok 2023. Požiadať o zaraďenie do aktívnych záloh môže občan - vojak v zálohe, ktorý

už slúžil v OS SR, vykonal povinnú vojenskú službu, absolvoval dobrovoľnú vojenskú prípravu alebo slúžil v niektorom z bezpečnostných zborov (policačný, hašičský, zbor väzenskej a justičnej stráže). Záujemcovia sa môžu prihlásiť do 30. septembra prostredníctvom ktorejkoľvek regrutačnej skupiny alebo elektronicky na webovej stránke <https://www.mosr.sk/aktivnezalohy/>.

Blahoželanie A. Domanovej

Štátny tajomník Marian Majer v domove pre seniorov v Holíči navštívil vojnovú veteránku s britskými koreňmi Ailsu Domanovú, ktorá oslávila 95. narodeniny. V roku 2006 britská kráľovná udelila A. Domanovej, ako jedinej žene so slovenským občianstvom Rad Britského impéria. V roku 2007 ju prezident Slovenskej republiky významoval Radom Bieleho dvojkríža.

Dôveru nesmieme sklamať

„Ukrajina má v nás veľkú dôveru a my musíme urobiť všetko pre to, aby sme v kľúčových momentoch, v ktorých ide doslova o život, nesklamali,“ povedal minister obrany SR Jaroslav Naď.

Slovensko pomáha utečencom, posila na Ukrajinu humanitárnu pomoc i vojenský výstroj a výzbroj. Dosiaľ podporilo Ukrajinu vojenskou pomocou v hodnote okolo 154 miliónov eur.

Zuzana mieri na východ

Štátna akciová spoločnosť Konštrukta Defence patriaca pod rezort obrany uzatvorila 1. júna kontrakt na komerčný predaj ôsmich samohybných húfníc Zuzana 2.

„Kontraktu predchádzali týždne intenzívneho rokovania. Ďakujem vedeniu spoločnosti a kolegom v rezorte za rýchle konanie v takej kľúčovej veci. Situácia na Ukrajine si vyžaduje naše maximálne nasadenie, odbornosť a úprimný záujem, a to nám v rezorte a v podriadených organizáciách rozhodne nechýba,“ uviedol šéf rezortu obrany Jaroslav Naď a zároveň poďakoval ukrajinskému ministrovi obrany Olexijovi Reznikovovi za jeho osobný vklad na dosiahnutie dohody.

Minister zároveň ocenil, že aj vďaka tomuto kontraktu získa spoločnosť Konštrukta zákazku, ktorá je veľkým úspechom pre slovenský obranný priemysel a prináša významné možnosti aj pre ďalší rast spoločnosti. „Ide nepochybne o dôležitý kontrakt. Ukazujeme našu schopnosť, odbornosť a profesionalitu vo výrobe vojenskej techniky, ale ide tiež o dôležitý moment pre našich zamestnancov. Tí budú mať vďaka kontraktu garanciu práce,“ povedal na margo kontraktu šéf podniku Alexander Gurský.

V stálom kontakte

Pomoc Ukrajine bola témou rozhovoru ministra obrany SR Jaroslava Naďa a jeho ukrajinského kolegu Olexija Reznikova. Ten počas telefonátu ocenil slovenskú pomoc, ktorá prispela k záchrane už tisícok životov na Ukrajine.

„S ministrom Reznikovom sme v pravidelnom a intenzívnom kontakte, hovoríme o aktuálnych potrebách Ukrajiny, kto-

ré sa menia v závislosti od vývoja situácie. Hľadáme možnosti a cesty, ako vyjsť týmto prosbám v ústrety, no samozrejmosťou je vzájomné porozumenie na reálne možnosti našej krajiny. Slovensko do 8. júna podporilo Ukrajinu vojenskou pomocou v hodnote asi 154 miliónov eur. Ukrajina si však môže byť istá autenticitou ochoty Slovenska pomáhať,“ uviedol k rozhovoru minister Naď.

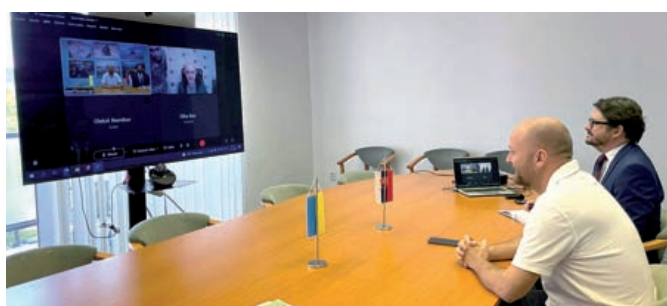
Olexij Reznikov ocenil ochotu hľadať ďalšie možnosti pomoci, ako aj konštruktívny postup rokovaní, ktoré pred niekoľkými týždňami vyústili do uzatvorenia kontraktu na komerčný predaj ôsmich samohybných kanónových húfníc Zuzana 2.

Poďakoval za humanitárnu pomoc a vojenskú podporu a vyzdvihol, že Slovensko vďaka týmto dodávkam pomohlo zachrániť tisícky ľudských životov. Zároveň ocenil záujem náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Daniela Zmeka, ktorý v uplynulých dňoch osobne navštívil na Ukrajine lokality, kde prebieha intenzívna bojová činnosť.

Generál navštívil bojisko

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Daniel Zmeko sa počas návštevy Ukrajiny 26. – 29. mája stretol so svojim ukrajinským partnerom generálom Valerijom Zalužnym. Oboznámil sa s aktuálnou vojenskou situáciou a navštívil vojenské jednotky na frontovej línii v Charkovskej oblasti.

„Odhodlanie ukrajinských vojakov, aj verejnosti musí byť pre západný svet príkladom. Odhodlanie však bez dostatočnej materiálnej pomoci v podobe zbraní a munície nemôže poraziť agresora,“ uviedol generál Zmeko. Na mnohých miestach videl následky bojovej činnosti, ktoré niesli známky systematického porušovania princípov medzinárodného vojnového práva. Počas pobytu v Charkovskej oblasti bol svedkom delostreleckých útokov ruskej armády na civilné ciele s mnohými obeťami. „Činnosť ukrajinských ozbrojených síl pozorne analyzujeme od začiatku vojny. Jej výsledky spolu s poznatkami získanými počas cesty využijeme v plánovacích procesoch a upravíme podľa nich aj výcvikové postupy, aby sme boli čo najlepšie pripravení na obranu našej vlasti,“ dodal generál Zmeko.

Martinská brána je otvorená

Bránou martinskej Základne výcviku a mobilizačného doplňovania (ZaVaMD) prešiel každý vojenský profesionál našich ozbrojených síl. A je jedno či sa napokon po absolvovaní výcviku, kurzov či rôznych odborných školení stal vojakom, poddôstojníkom, dôstojníkom.

Príslušníci základne si 24. mája slávnostne prevzali požičaná bojovú zástavu, ako znak cti a uznania práce a dosiahnutých výsledkov. V priestoroch Grasalkovičovho paláca ju z rúk prezidentky a zároveň hlavnej veliteľky OS SR Zuzany Čaputovej v prítomnosti najvyšších predstaviteľov rezortu obrany a OS SR prevzal veliteľ základne plukovník Pavol Barančík. „Prepožičanie bojovej zástavy je pre nás veľkým ocenením a vyznamenaním, zároveň aj povzbudením do ďalšej práce,“ konštatoval veliteľ základne.

Osem súčastí základne

Plukovník Pavol Barančík vysvetľuje, že základňa má svoje jednotlivé zložky dislokované nielen v Martine, ale aj v posádkach: Turecký vrch, Kamenica nad Cirochou, Prešov a Poprad. Teda od Záhoria na západe až po Vihorlat na východe Slovenska.

„Predstavuje ju osem súčastí: Jednotka mobilizačného dopĺňovania v Poprade, Výcviková jednotka vojenských misií, Stredisko výcviku odborností pozemného vojska a PVO, Stredisko podpory a zabezpečenia výcviku, Poddôstojnícka akadémia, ktoré sú všetky dislokované v posádke Martin, Stredisko výcviku leteckých odborností v Prešove, Vojenský výcvikový priestor Turecký Vrch a Vojenský výcvikový priestor Kamenica nad Cirochou. Zabezpečujeme základný vojenský výcvik, odborný výcvik, výcvik a vzdelávanie poddôstojníkov, špecializované kurzy, prípravu kľúčového personálu do MKM a vstupný dôstojnícky kurz pre AOS Liptovský Mikuláš. V uplynulom výcvikovom roku 2021, ktorý bol poznačený covidom, sme uskutočnili dovedna 268 kurzov a výcvikov pre 4 152 frekventantov. Z nich ich 4 016 úspešne ukonči-

lo,“ vypočítava plukovník Barančík. Podľa neho sa základňa minulý rok zamerala predovšetkým na základný vojenský výcvik čakateľov a kadetov. Doň napokon v troch nástupných termínoch (októbrový sa neuskutočnil) nastúpilo celkom 581 čakateľov a kadetov (559 výcvik ukončilo).

Ďalšou nosnou úlohou ZaVaMD bol v roku 2021 výcvik poddôstojníkov na potreby OS SR v rámci Poddôstojníckej akadémie. V uplynulom roku sa zamerali predovšetkým na najnižšie stupne velenia, teda na tím, družstvo a čatu. Výcvik v jednotlivých kariérnych, funkčných a odborných kurzoch bol zameraný na zvládnutie metodiky výcviku vedenia bojovej hodiny, prípravy spracovania potrebnej dokumentácie k vedeniu výcviku v učebni a v poľných podmienkach. Podľa veliteľa akadémie štábného nadrotmajstra Michala Zelenáka, po absolvovaní líderskej časti a ďalšieho odborného výcviku, je profesionálny vojak v hodnosti čatára až štábného nadrotmajstra schopný pomôcť dôstojníkom pri plnení úloh jednotky. V roku 2021 sa uskutočnilo celkom 35 kurzov.

Ďalšou nezastupiteľnou úlohou, ktorú plnia príslušníci martinskej základne, je výcvik kľúčového personálu do operácií medzinárodného krízového manažmentu. Zabezpečuje ju Výcviková jednotka vojenských misií, ktorá v uplynulom roku uskutočnila 16 kurzov a pripravila v nich 254 profesionálnych vojakov.

Tlačia pred sebou balvan

A čím žije základňa v tomto roku? Plukovník Barančík i jeho zástupca podplukovník Štefan Leja zhodne priznávajú, že pred sebou stále tlačia pomerne veľký balvan v podobe množstva kurzov a školení, ktoré sa najmä pre pandémiu neusku-

točnili. V útvaroch sa tak zabrzdil prirodzený pohyb vojakov, ich posun na vyššie pozície. Síce sú na nich, ale keďže nemohli absolvovať príslušné kurzy, nemôžu byť povýšení. Na túto skutočnosť v priebehu cvičenia Slovenský štít upozornil aj veliteľ pozemných síl generálmajor Ivan Pach či veliteľ 12. mechanizovaného práporu Nitra podplukovník Gabriel Janovics. Spomínaný stav sa zatiaľ nedarí zlepšiť. Podľa plukovníka Barančíka aj preto, lebo v súvislosti so situáciou na Ukrajine a opatreniami na východnej hranici museli v uplynulom období zasa obmedziť, dokonca zastaviť kurzy.

Situáciu, ktorá robí veliteľom útvarov po celom Slovensku vrásky na čelách, bude potrebné v najbližšom období riešiť. Kurzy, ktoré sa v poslednom období v rámci Poddôstojníckej akadémie uskutočnili, celú problematiku neriešia, len zabezpečujú, aby sa spomínaný dlh ďalej nezväčšoval. Medzi takéto kurzy možno zaradiť poddôstojnícky kurz OR-6, ktorý sa uskutočnil v apríli a máji. Jeho absolventi úspešne absolvovali náročné etapy výcviku či už v príprave v učebniach, ale aj vo výcvikovom priestore. Cieľom kurzu bolo pripraviť profesionálnych vojakov na povýšenie do poddôstojníckej hodnosti rotný s dôrazom na ich vodcovské kompetencie. Výcvik bol založený na filozofii: Rozhodnúť sa a rozhodnúť sa správne! Veľkú zásluhu na úspešnom kurze mali skúsení inštruktori nadrotmajstri Róbert Cebula, Stanislav Karaffa a Vladislav Turiak. Medzi ďalších ťahúňov patria nadrotmajster Ondrej Hamšík a rotmajster Martin Hutňan.

Po dlhšej odmlke a obmedzeniam v odborných kurzoch spôsobenými pandemickými opatreniami sa uskutočnil od 25. apríla do 6. mája pod odborným vedením inštruktorov výcviku odborností G-40 nadrotmajstra Tomáša Niňaja a rotmajstra Róberta Pardusa kurz obslúh pohyblivej pracovnej plošiny IPT 12-1/A Dekvoz. Vozidlo slúži na dekontamináciu špeciálnej techniky, terénu, objektov, zariadení a na plnenie špecifických úloh v kontaminovanom teréne. Absolvovaním kurzu frekventanti získali nové vedomosti, praktické zručnosti a spôsobilosti v ovládaní špeciálnej nadstavby pri dekontaminácii techniky a materiálu podľa štandardov NATO. Kurz sa uskutočnil v priestoroch 103. práporu RCHBO Rožňava. Ďalším bol kurz obslúh dekontaminačných zariadení Sanijet C.1126 HR a Sanijet C.921. Tlak na organizovanie ďalších odborných kurzov je enormný. V rámci od-

Hlavným poslaním Základne výcviku a mobilizačného doplnkovania Juraja Langsfelda v Martine je najmä zabezpečovať výcvik jednotlivca, odborný výcvik a vzdelávanie poddôstojníkov, výcvik kľúčového personálu do operácií medzinárodného krízového manažmentu (MKM), národný výcvik, ako aj prípravu kadetov vysokých škôl a základný výcvik Akadémie OS SR gen. M. R. Štefánika v Liptovskom

Mikuláši. V priestoroch základne sa cvičia aj záujemcovia o dobrovoľnú vojenskú prípravu (DVP). Medzi jej ďalšie úlohy patrí aj vytváranie podmienok na zabezpečenie mobilizačného rozvinovania útvarov.

V priestoroch dnešných kasární 4. čs. brigády v severnej časti Martina bol 1. októbra 1935 dislokovaný 7. telegrafný prápor Čs. armády. Vo vojnovom období bol v kasárňach spojovací prápor a zbrojná škola slovenskej armády. V povojnovom období bolo v roku 1949 v objekte zriadené Zbrojné učilište, od roku 1953 Delostrelecto-technické učilište a od roku 1959 Učilište protivzdušnej obrany. V roku 1962 vzniklo Vyššie delostrelecké učilište a v roku 1967 Vojenská stredná odborná škola (VSOŠ) raketového družstva a delostrelectva. V rokoch 1973 až 1979 v objekte kasární pôsobila Vysoká veliteľsko-technická škola, neskôr VSOŠ 1. Čs. armádneho zboru.

Po rozdelení federálnej armády ČSFR vzniklo v roku 1993 Školiace a výcvikové stredisko pozemného vojska. V roku 2001 sa reorganizovalo na Výcvikovú základňu mechanizovaných a tankových vojsk, prieskumu a domobrany a 1. októbra 2004 na Odbornú výcvikovú školu pozemného vojska. V roku 2009 vznikol Prápor výcviku, ktorý bol od novembra 2016 reorganizovaný na Základňu výcviku a mobilizačného doplňovania. Od roku 2017 nesie čestný názov: Základňa výcviku a mobilizačného doplňovania Juraja Langsfelda, po hrdinovi slovenského povstania v rokoch 1848 – 1849.

Prezidentka SR ako znak cti a uznania práce, aj dosiahnutých výsledkov, prepožičala základni bojovú zástavu. V priestoroch Grasalkovičovho paláca ju 24. mája tohto roka z rúk prezidentky a zároveň hlavnej veliteľky OS SR Zuzany Čaputovej slávnostne prevzal veliteľ základne plukovník Pavol Barančík.

borného výcviku dosahujú veľmi dobré výsledky inštruktori rotmajstri Peter Jagelek, Ján Šimek a Martin Slezák.

Chýbajú inštruktori

V tomto roku sa uskutočnil historicky početne najväčší základný výcvik. 10. januára nastúpilo na svoju prípravu celkom 491 čakaťelov prípravnej štátnej služby a kadetov, teda absolventov civilných vysokých škôl. Preto museli kurz rozdeliť na dve časti: jedna absolvovala prípravu v Martine a druhá v Centre výcviku Lešť. Kurz bol premiérový aj pre nového veliteľa roty základného vojenského výcviku kapitána Martina Červeňa. Plukovník Barančík na jeho adresu hovorí: „Veľmi dobre sa zhostil výzvy. Priniesol nové poznatky, prístupy. Aj napriek tomu, že predtým pracoval na štábe ako personalista.“

Čo čaká základňu v druhom polroku? Jej veliteľ hovorí, že aprílový kurz bol už menší (asi 200 ľudí). V júli ich však po pandemickej prestávke čaká dobrovoľná vojenská príprava (DVP) a potom dva zasa početne veľké kurzy základného výcviku v augustovom a októbrovom nástupnom termíne (oba majú mať znova po asi 500 ľudí). Situáciu im sťažuje, že už nebudú môcť počítať s CV Lešť, kde sa medzitým dislokovali zahraničné jednotky Predsunutej prítomnosti NATO na Slovensku. Budú si musieť pomôcť s vnútornými rezervami. Napríklad aj s VVP Turecký vrch. Situáciu v blízkej budúcnosti skomplikuje aj avizovaná údržba bariérovej strelnice v Sučanoch. Navyše v uplynulom období (koncom marca) odišli do zálohy najskúsenejší inštruktori. Okolo 20 percent z početného stavu. Veliaci poddůstojník roty základného vojenského výcviku nadrotmajster Ladislav Rechterík zdôraznil, že situáciu sa snažia riešiť, ale odchod najskúsenejších je cítiť. Ako priznáva, počty inštruktorov majú naplnené len na 63 percent. „Ponúknutej šance sa chopili ich nasledovníci rotmajstri Miroslav Kušnír, Miroslav Klužák a Ľuboš Podhorský. Ten bol vyhodnotený ako najlepší inštruktor kurzu, ktorý sa skončil 20. mája,“ povedal nadrotmajster Rechterík.

Noví delostrelci

Na okraji areálu martinskej základne medzitým prebiehala odborná príprava jednotlivca, ktorú po jednotlivých odbornostiach absolvujú všetci úspešní adepti, ktorí 20. mája ukončili základnú vojenskú prípravu.

Odborný výcvik jednotlivcov v delostreleckých odbornostiach viedol inštruktor rotmajster Juraj Pastucha. V spomínanom výcviku pripravovali vojakov, ktorí sú predurčení pre minometné a protitankové jednotky mechanizovaných práporov, pre 54. raketometný oddiel Rožňava či pre 21. samohybný delostrelecký oddiel Michalovce. „V priebehu štyroch týždňov sa učia teóriu, konštrukciu, zloženie i základy obsluhy spomínaných zbraní. Teda minometu, protitankového raketového kompletu, raketometu. Musia vedieť používať aj delostreleckú buzolu PAB-2A. Ešte sa mi nestalo, aby vojaci pristupovali s takým záujmom k výučbe. Som z toho príjemne prekvapený. Usilujú sa čo najviac dozvedieť z konštrukcie či obsluhy zbraní, alebo správania sa v palebnom postavení. Majú množstvo otázok. To je pre nás, inštruktorov, potešujúce. Zároveň je to najlepší predpoklad, aby sme ich vedeli dobre pripraviť počas odbornej prípravy,“ hovorí skúsený inštruktor.

Podľa neho najväčšiu snahu pri výcviku prejavoval vojak Peter Chachalák a vojačka Vladimíra Kišíková. Peter je predurčený pre michalovský oddiel a už sa teší na prácu so samohybnými kanónovými húfnicami Zuzana. Vladimíra, bývalá niekoľkonásobná majsterka Slovenska i spoločnej Československej ligy v hádzanej v družstve Michaloviec, zasa na prácu v minometnej jednotke 21. mechanizovaného práporu Trebišov.

Text a foto: Jozef Žiak

Zrušte sankcie, pustíme obilie!

Ukrajina sa zúfalo snaží exportovať svoje rozsiahle zásoby obilia pozemnou, vodnou aj železničnou dopravou, aby pomohla odvrátiť potravinovú krízu. Kyjev však nebude schopný vyviešť potrebné množstvo obilia, kým Rusko neprestane blokovať ukrajinské čiernomorské prístavy.

Ukrajina bola štvrtým najväčším vývozcom pšenice na svete a zabezpečovala polovicu spotreby slnečnicových semien a oleja. Volodymyr Zelenskij varoval, že množstvo obilia zablokovaného na Ukrajine pre vojnu by sa mohlo v priebehu niekoľkých mesiacov strojnásobiť.

Organizácia Spojených národov, podľa ktorej sa zhoršuje celosvetová potravinová kríza, sa snaží vyrokovať dohodu o odblokovaní ukrajinského vývozu obilia. Západné krajiny obviňujú Rusko, že blokovaním ukrajinských prístavov svet vydiera. Vladimir Putin počas telefonátu s talianskym premiérom Mariom Draghim uviedol, že Moskva je pripravená prispieť k odvráteniu hrozacej potravinovej krízy vývozom obilia a hnojív, ak Západ odvolá sankcie uvalené na Rusko.

Na odblokovanie vývozu pšenice z Ukrajiny vyzval aj pápež František. Vyhlásil, že obilie sa nemôže používať ako vojnová zbraň. „Prosím, nepoužívajte pšenicu, základu potraviny, ako vojnovú zbraň,“ požiadal.

Problému s exportom ukrajinského obilia sa v Ankare venovali ministri zahraničných vecí Ruska a Turecka Sergej Lavrov a Mevlüt Çavuşoglu. Lavrov zopakoval, že ak Kyjev vyčistí prístavy od mín, Rusko garantuje, že Moskva to nevyužije na dosiahnutie vojenských cieľov. V spolupráci s Tureckom je údajne pripravené zaručiť bezpečnosť plavidiel z ukrajinských prístavov. Na realizáciu tohto plánu treba, aby Ukrajina odmietla svoje prístavy. Çavuşoglu vyhlásil: „Ak potrebujeme dostať ukrajinské obilie na medzinárodné trhy, považujeme odstránenie prekážok stojacich v ceste ruskému exportu za legitímnu požiadavku.“

Ukrajina oznámila, že nebude odstraňovať míny nastražené vo vodách okolo čiernomorského prístavu Odesa. Odvolala sa na pretrvávajúcu hrozbu útokov ruskej armády. Hovorca regionálnej správy Serhij Bratčuk vysvetlil: „V okamihu, keď uvoľníme prístup do prístavu Odesa, bude tam ruská flotila.“ Uviedol, že Rusko chce na mesto zaútočiť a odrezať Ukrajinu od mora.

- Ruská armáda sa podľa ukrajinskej vojenskej rozviedky pripravuje na dlhšiu vojnu na Ukrajine. Plány ruských ozbrojených síl sa predĺžili o ďalších 120 dní, teda do októbra tohto roka.

- Viac ako 12 000 civilistov zahynulo od začiatku ruskej invázie na Ukrajinu. Oznámil to 13. júna šéf ukrajinskej polície Ihor Klymenko. Uviedol, že 75 percent civilných obetí konfliktu predstavujú muži, 23 percent ženy a dve percentá deti. Dodal, že 1 200 obetí rusko-ukrajinského konfliktu ešte stále nebolo identifikovaných. Viac ako 1 500 tiel obetí bolo nájdených v okolí hlavného mesta Ukrajiny Kyjeva.

- Poľský premiér Mateusz Morawiecki vyhlásil, že štyridsať miliónov Poliakov je pripravených so zbraňou v ruke brániť vlast v prípade, ak by ju Rusko napadlo. „Ak Rusku niekedy príde na um napadnúť Poľsko, tak Kremľ musí vedieť, že v Poľsku je 40 miliónov Poliakov, ktorí sú pripravení postaviť sa so zbraňou v ruke na obranu svojej vlasti,“ vyhlásil Morawiecki. Poľsko má 38 miliónov obyvateľov, ale milióny Poliakov žijú v zahraničí.

- Organizácia Amnesty International obvinila Rusko z nových zločinov v meste Charkov na severovýchode Ukrajiny, kde ruskí vojaci pri útokoch použili kazetovú muníciu a spôsobili smrť stoviek civilistov. Platí to nielen pre útoky kazetovou muníciou 9N210 a 9N235 a šrapnelových pozemných mín, ale pre všetky útoky, pri ktorých boli naproti civilným cieľom použité neriadené strely a delostrelecké granáty. V Charkove od začiatku vojenského konfliktu zahynulo 606 civilistov a 1 248 utrpelo zranenia.

- Ukrajinské ministerstvo obrany oznámilo, že od zakladateľa a generálneho riaditeľa spoločnosti SpaceX Elona Muska dostalo nové satelitné komunikačné systémy Starlink, potrebné na vykonávanie špeciálnych misií. Starlink je globálny družicový systém určený na poskytovanie vysokorychlostného širokopásmového satelitného prístupu k internetu. Po ruskom útoku Moskva spoločnosť zaslala na Ukrajinu tisíce terminálov a presmerovala družice, aby krajine poskytla prístup k internetu.

- Ruské bombardéry proti pozemným cieľom na Ukrajine odpalujú ťažké protiletadlové rakety zo 60. rokov minulého storočia, ktorých cieľom je ničiť lietadlové lode, uvádza sa v správe britskej vojenskej rozviedky. Ak sú 5,5-tonové rakety typu Kh-22 použité pri pozemných útokoch, sú veľmi nepresné, spôsobujú vážne vedľajšie škody a straty na životoch.

- Všetky televízne stanice so sídlom v Rusku majú v Lotyšsku od 9. júna zákaz vysielať akejkoľvek podobe. Rozhodnutie postihlo približne 80 staníc prístupných v Lotyšsku cez operátorov káblových televízií alebo streamovacích služieb. Bude platiť dovtedy, kým sa Rusko nestiahne z ukrajinského územia.

- Vláda nikaragujského prezidenta Daniela Ortegu súhlasila s nasadením ruských vojakov, lietadiel a lodí na území Nikaraguy. Príslušníci ruskej armády sa budú môcť rozmiestňovať v krajine, aby „pomáhali pri presadzovaní práva a poskytovali pomoc v prípade prírodných a iných katastrof.“ Vláda Nikaraguy dala súhlas aj k nasadzovaniu malých kontingentov ruských vojakov so zámerom „výmeny skúseností a výcviku“.

- Peking považuje pravidelné prieskumné lety kanadských bojových lietadiel v okolí čínskeho územia za provokácie, ktoré ohrozujú národnú bezpečnosť Číny. Kanadská armáda obvinila Peking, že narušuje jej prieskumné lety, ktorými Ottawa monitoruje obchádzanie sankcií uvalených na Severnú Kóreu. Kanada tvrdí, že Čína pri týchto zásahoch nedodržiava medzinárodné normy leteckej bezpečnosti.

Druhý Nero v Treťom Ríme

Podľa mesianistických teórií Rusko zvykne samo seba označovať za tretí Rím, po Ríme a Byzancii za posledného ochrancu viery a „tradičných hodnôt“. A podobne, ako Rímska ríša, považuje za bohom danú povinnosť ozbrojenou silou rozširovať nielen tieto „hodnoty“, ale aj vlastné teritórium. Dnes už bez akejkoľvek pretvárk.

Lenže v súčasnom svete je podobný staroveký primitívny princíp hrubej sily kontraproduktívny a sebalikvidačný. Rozpútaním imperiálnej vojny proti Ukrajine V. V. Putin vystavil vlastnú krajinu podobnému ohrozeniu, ako cisár Nero, keď nechal podpáliť Rím.

Vladimir Veľký?

Ruský prezident Vladimir Putin prirovnal svoje súčasné vojenské akcie k dobytí pobrežia Baltského mora ruským cárom Petrom Veľkým počas jeho vojny proti Švédsku v 18. storočí. Po návšteve výstavy v Moskve, venovanej 350. výročiu narodenia ruského cára Petra Veľkého, skupine mladých podnikateľov 9. júna povedal: „Človek nadobudne dojem, že bojmi vo Švédsku si niečo uchmatol. Ale on nič neuchmatol, on si to len vzal naspäť.“ Keď Peter Veľký založil Petrohrad (Sankt Peterburg) a vyhlásil ho za hlavné mesto Ruského impéria, „žiadna krajina v Európe neuznávala toto územie za súčasť patriacu Rusku,“ povedal Putin. „Každý ho považoval za súčasť Švédska. Ale od dávnych čias tam spolu s ugrofínskymi národmi žili aj Slovania,“ dodal. „Je našou povinnosťou tiež si to vziať späť a upevniť,“ uviedol Putin. „Áno, v dejinách našej krajiny boli časy, keď sme boli nútení stiahnuť sa, ale iba preto, aby sme znovu nabrali silu a posunuli sa dopredu,“ dodal.

Peter I., nazývaný Veľký, najprv vládol ako ruský cár a potom až do svojej smrti v roku 1725 ako ruský imperátor.

Putin na stretnutí s mladými podnikateľmi na otázku o možných dohodách s partnermi ako Čína a India povedal, že ruská ekonomika zostane otvorená. „Nebudeme mať uzavretú ekonomiku, žiadnu sme nemali, a ani mať nebudeme,“ vyhlásil. „Nemali sme uzavretú ekonomiku, alebo skôr mali sme ju v časoch Sovietskeho zväzu, keď sme sa odstrihli, vytvorili tzv. železnú oponu, vytvorili sme ju vlastnými rukami. Už neurobíme rovnakú chybu – naša ekonomika bude otvorená.“

Putin v roku 2005 označil rozpad Sovietskeho zväzu za najväčšiu geopolitickú katastrofu 20. storočia, pretože desiatky miliónov Rusov schudobneli a samotné Rusko čelilo rozpadu. Teraz Moskva po odchode veľkých amerických a európskych spoločností a investorov z Ruska tvrdí, že sa odvráti od Západu a zameria sa na rozvoj vlastného domáceho priemyslu a rozvoj partnerstiev s Čínou, Indiou a krajinami Blízkeho východu. „Krajinu ako Rusko nemožno oplottiť,“ povedal Putin, ktorý vyhlasuje, že Západ chce zničiť Rusko a ekonomické sankcie sú podobné vyhláseniu ekonomickej vojny.

Stalinov vzorný žiak

Bývalá ukrajinská premiérka Julija Tymošenková označila ruského prezidenta Vladimira Putina za „absolútne racionálne, chladné, kruté a čierne zlo“. Vyhlásila tiež, že šéf Kremľa je odhodlaný zapísať sa do ruskej histórie po boku Josifa Stalina a Petra Veľkého. Tymošenková to

uviedla v rozhovore pre britský denník The Guardian.

Expremiérka odmietla názor, že ruský prezident je blázon. „Koná podľa vlastnej temnej logiky,“ povedala. „Riadi sa myšlienkou historickej misie a chce vytvoriť impérium. To je jeho cieľ vychádzajúci z hlbokej vnútornej túžby a presvedčenia,“ uviedla.

Tymošenková, líderka tzv. oranžovej revolúcie z roku 2004 a dvojnásobná predsedníčka vlády, absolvovala s Putinom niekoľko stretnutí. Rokovania sa uskutočnili v roku 2009 po tom, ako vtedajší premiér Putin zastavil dodávky plynu na Ukrajinu. Tymošenková kandidovala za prezidentku v rokoch 2010, 2014 a 2019; dvakrát skončila druhá a potom tretia.

Podľa jej slov bol Putin vždy opatrný v tom, čo hovoril, a vždy mal podozrenie, že ho niekto nahráva. „Je zo školy KGB,“ povedala. Pred februárovou inváziou Ruska na Ukrajinu sa netajil presvedčením, že „neexistuje taký štát ako Ukrajina a taký národ ako Ukrajinci,“ zdôraznila. Jeho ambície presahovali obsadenie ukrajinského územia a zvrhnutie prozápadnej a proaliančnej vlády, naznačila Tymošenková. Jeho geopolitickým cieľom je ovládnuť aj Bielorusko, Gruzínsko a Moldavsko a riadiť strednú i východnú Európu vrátane pobaltských štátov tak, ako to robila Moskva za sovietskych čias, dodala.

Tymošenková sa 24. februára, keď Rusko v skorých ranných hodinách začalo viacstupňový vojenský úder na Ukrajinu, nachádzala v Kyjeve. Podľa jej slov vtedy okamžite zmizli všetky politické súperenia a nevraživosť z mierových čias. V to ráno sa spolu s ďalšími vysoko postavenými opozičnými predstaviteľmi vybrala do prezidentského úradu a stretla sa tam s Volodymyrom Zelenským, proti ktorému v roku 2019 kandidovala.

Ruská vláda ju vždy považovala za nepriateľa, povedala Tymošenková, pričom poukázala na svoju podporu členstva Ukrajiny v EÚ a NATO. V prezidentských voľbách v roku 2010 stála proti Viktorovi Janukovyčovi, ktorého podporovala Moskva. Zo svojej porážky obvinila vtedajšieho odchádzajúceho prezidenta Viktora Juščenka, niekdajšieho spojenca tzv. oranžovej revolúcie.

Nasledujúci rok dal Janukovyč Tymošenkovú uväzniť v prípade, ktorý sa všeobecne považuje za politicky motivovaný. „Putin a Janukovyč ma uväznili. Janukovyč nikdy nebol nezávislým hráčom. Vždy bol Putinovou bábkou,“ povedala. Z väzenia sa dostala v roku 2014, keď Janukovyč po protikorupčných protestoch v Kyjeve utiekol do Moskvy. O niekoľko týždňov neskôr Putin anektaval Krym a inicioval separatistické povstanie na východe Ukrajiny.

Dvojstranu podľa TASR a SITA pripravil:
Miloslav Ščepka

GLOBSEC2022

BRATISLAVA FORUM

Summit na frontovej línii

Viac ako tri desiatky oficiálnych delegácií, ministrov zahraničných vecí a obrany sa stretlo 2. – 4. júna na bezpečnostnej konferencii GLOBSEC 2022 Bratislava Forum s podtitulom „summit na frontovej línii“ a hlavnou témou „budovanie odolnosti v rozdelenom svete“.

Venovali sa témam obnovenia stability v novej ére geopolitických konfliktov, hľadali riešenia na posilnenie odolnosti v oblasti energetickej bezpečnosti, zdravotníctva, kybernetiky a technológií, zamerali sa aj na strategické otázky udržania hospodárskeho rastu a obrany demokracie. Viac ako 1 500 verejných činiteľov sa osobne stretlo, aby konfrontovali aktuálne problémy sveta zmietaného krízou. Pre krajiny strednej a východnej Európy sa 17. GLOBSEC stal platformou na mobilizáciu podpory Ukrajine.

„Misia Globsec nebola nikdy dôležitejšia ako teraz, v kritických časoch neistoty spôsobených bezprecedentnou ruskou inváziou na Ukrajinu. Európa a Západ čelia najnebezpečnejšej situácii od konca studenej vojny,“ povedal prezident Globsec Róbert Vass.

Rekonštrukcia Ukrajiny nepočká

Na prinavrátenie mieru do Európy je podľa prezidentky SR Zuzany Čaputovej potrebné pokračovať v podpore Ukrajiny, aby bola vo vyjednávaní s Ruskom slobodná a nie pod nátlakom. Uviedla to v otváracom príhovore. Pripomenula skúsenosti Slovenska a Česka z roku 1938, keď v Mníchove svetové mocnosti s úmyslom zaistiť mier dovolili Hitlerovi zabrať časť ich územia. Vyzvala, aby svet nezopakoval rovnakú chybu.

„Rekonštrukcia Ukrajiny nemôže čakať, kým sa agresia skončí. Bude to

veľká úloha, ale tiež investícia do našej spoločnej prosperity. Ako blízky sused Slovensko plánuje aktívnu úlohu pri rekonštrukcii Ukrajiny,“ uviedla prezidentka s tým, že aj Európska únia bude hrať dôležitú rolu nielen v povojnovom zotavení. Upozornila, že nemožno ignorovať riziko, ktoré pre demokraciu a bezpečnosť predstavujú dezinformácie a propaganda. Odmietla, aby sa demokratické nástroje, akým je sloboda prejavu, zneužívali na zničenie samotnej demokracie.

Morálna povinnosť Európy

Umožniť Ukrajine vstúpiť do Európskej únie je nielen strategickým záujmom, ale aj morálnou povinnosťou európskeho bloku. Počas príhovoru na konferencii Globsec to povedala predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyenová.

Stretol sa s ňou aj premiér Eduard Heger. „Ďakujem Slovensku za obrov-

skú štedrosť. Otvorili ste ukrajinským utečencom svoje srdcia a mysle, história nikdy nezabudne na vašu solidaritu,“ vyhlásila. „Ukrajina je pre nás strategickým partnerom nielen preto, že jej chceme dopriať život v mieri, ale prináša to prosperitu aj pre Slovensko. Ukrajinu bude potrebné rekonštruovať, ide o veľmi veľa investícií a Slovensko ako susediaca krajina by nemalo zmeškať túto príležitosť,“ zdôraznil Eduard Heger.

Von der Leyenová upozornila, že Ukrajina musí splniť všetky potrebné štandardy a podmienky, aby sa mohla stať členom EÚ, no zároveň vyzvala členské krajiny, aby jej pomohli dosiahnuť tento cieľ. „Podpora Ukrajiny na jej ceste do Európskej únie nie je bremeno, je to naša historická zodpovednosť,“ skonštatovala.

Základom je jednota

Ukrajinský prezident Volodymyr Zelenskij na Globsecu prostredníctvom videospojenia pripomenul dôležitosť jednotného postupu krajín Európy proti Rusku. Apeloval na zvýšenie dodávok zbraní pre Ukrajinu a vyzval Európsku úniu na vypracovanie siedmeho balíka sankcií proti Rusku.

Ruská invázia na Ukrajinu má podľa neho vplyv aj na rôzne oblasti hospodárstva, potravinovej bezpečnosti, životného prostredia či migrácie. „Akékoľvek rozdelenie v Európe je príležitosťou pre

Rusko pokračovať v bojovej politike," varoval.

Zelenskyj poďakoval krajinám, ktoré Ukrajine pomáhajú. Hlavným zmyslom sankcií EÚ podľa neho nie je spôsobiť škody Rusku, ale priviesť Európu k nezávislosti od Ruska, najmä v oblasti energetiky. Jednotu Ukrajiny posilní poskytnutie štatútu kandidátskej krajiny Európskej únie a neskôr aj plnohodnotné členstvo v spolku.

Zelenskyj pripomenul ruskú blokádu ukrajinských prístavov, ktorá môže podľa neho viesť k nedostatku a nárastu cien základných potravín v mnohých krajinách. „Ak tomu nezabránim, nastane politický chaos v Afrike, Ázii a migračná kríza v Európe,“ upozornil a poukázal na riziko protestov v európskych krajinách. Rusko podľa neho neuznáva spoločné záujmy iných krajín a sústreďuje sa len na svoje vlastné, ktoré sú v skutočnosti záujmami niekoľkých jednotlivcov.

Prostredníctvom videospojenia sa zhromaždeným prihovril tiež minister zahraničných vecí Ukrajiny Dmytro Kuleba.

Na rade je Západ

Pomoc Ukrajine treba poskytovať rýchlejšie, ak sa má ubrániť ruskej invázii, uviedol na Globsecu minister obrany Jaroslav Naď. Zároveň kritizoval spôsob, akým Európska únia vypláca finančnú pomoc vo výške dvoch miliárd eur, ktorú pre Ukrajinu vydela v rámci Európskeho mierového nástroja EPF. Tieto prostriedky sa nevyplácajú priamo Ukrajine, ale členským štátom a aj to postupne. „Ak tvrdíme, že chceme poskytnúť dve miliardy na pomoc pre Ukrajinu, tak by sme tie dve miliardy mali mať pripravené,“ zdôraznil Naď. EÚ podľa neho nemôže žiadať od krajín východnej Európy, aby poslali svoju vojenskú techniku Ukrajine okamžite, a vzápätí im povedať, že im tento rok dá len 20 percent požadovaných finančných náhrad a zvyšok im bude vyplácať postupne až do roku 2027.

„Ak vyprázdňime sklady, potrebujeme kompenzáciu, aby sme mohli získať novú techniku, muníciu a zaistiť tak bezpečnosť východného krídla NATO,“ uviedol minister. Vojenské sklady v krajinách východnej Európy sa podľa neho

už vyprázdňujú, a preto teraz musí Ukrajine poskytnúť pomoc najmä Západ.

Ako Jaroslav Naď pokračoval, jedným z mála pozitív, ktoré priniesla vojna na Ukrajine, je zmena verejnej mienky v prospech Severoatlantickej aliancie. Pred ruskou agresiou mnohí Slovinci považovali NATO za prežitok studenej vojny a ruského prezidenta Vladimira Putina za oporu mieru vo svete. To sa teraz zmenilo a „ľudia v našich krajinách vidia, že NATO je dôležité, že spolupráca a obrana sú dôležité a že nie Rusko, ale Západ znamená demokraciu, slobodu a mier“, povedal minister.

Jeho ukrajinský kolega Olexij Reznikov prostredníctvom videospojenia poďakoval Naďovi za pomoc vrátane hŕníc Zuzana.

Zdlhavosť ako zlý vtíp

Osobitný predstaviteľ EÚ pre západný Balkán Miroslav Lajčák označil súčasný zdlhavý proces prijímania štátov západného Balkánu do Európskej únie za vtíp. Únia tým podľa neho v tomto regióne stráca dôveryhodnosť.

Na diskusii o európskej budúcnosti krajín západného Balkánu sa v rámci Globsecu okrem Lajčáka zúčastnili aj prezident Čiernej Hory Milo Djukanovič, premiér Severného Macedónska Dimitar Kovačevski, kosovský premiér Albin Kurti a osobitný vyslanec Spojeného kráľovstva pre západný Balkán Stuart Peach.

„Nechali sme sa učičkať mylnou predstavou, že sa nemáme kam ponáhľať, lebo západný Balkán je v bezpečí,“ vyhlásil Lajčák. Takým prístupom podľa neho EÚ stratila dôveryhodnosť a v dôsledku týchto pochybení sú krajiny západného Balkánu dnes pripravené na vstup do EÚ menej, ako pred piatimi rokmi.

Partneri a priatelia

Viacerí účastníci konferencie navštívili aj Ministerstvo obrany SR. Minister Jaroslav Naď prijal 2. júna gréckeho ministra národnej obrany Nikolaosa Panagiotopoulou. Venovali sa otázkam obrany a bezpečnosti, najmä v súvislosti s možnosťami pomoci Ukrajine v kontexte ruskej agresie, bilaterálnej spolupráci či situácii v regiónoch, ktoré sú kľúčové pre európsku bezpečnosť. Zhodnotili aj

aktuálne procesy prebiehajúce v rámci Severoatlantickej aliancie. Naď vyjadril Grécku plnú solidaritu a podporu jednotného postoja európskeho spoločenstva pri riešení situácie vo východnom Stredomorí so zreteľom na aktuálnu bezpečnostnú situáciu vo východnej Európe.

Tretieho júna minister Naď prijal švédkeho ministra obrany Petra Hultqvista. „Som veľmi rád, že sa Švédsko spoločne s Fínskom rozhodlo vstúpiť do Severoatlantickej aliancie. Ide o historický krok, ktorý veľmi oceňujeme – nielen politicky, ale aj vojensky. Spôsobilosti, ktorými Švédsko disponuje, totiž zvýšia schopnosť kolektívnej obrany a odstránenia Aliancie,“ povedal.

V ten istý deň privítal bulharského

ministra obrany Dragomira Zakova. „Čelíme podobným hrozbám a musíme sa vyrovnávať aj s množstvom hybridných ohrození, ale potrebujeme napríklad tiež modernizovať naše ozbrojené sily,“ povedal Jaroslav Naď s tým, že dôkazom slovenského a bulharského geopolitického ukotvenia je aj prejavovaná solidarita s Ukrajinou.

Štátny tajomník Marian Majer sa 2. júna v Bratislave stretol so zástupkyňou tajomníka ministra zahraničných vecí USA pre strednú a východnú Európu Robin L. Dunniganovou. Obsahom ich rozhovoru boli možnosti pomoci Ukrajine, spolupráca medzi SR a USA v oblasti bezpečnosti a obrany, ako aj kooperácia v rámci Severoatlantickej aliancie.

Dňa 3. júna Marian Majer absolvoval stretnutie s prvou štátnou tajomníčkou Gruzínska Lelou Chikovani. Ústrednými témami ich rokovania boli slovensko-gruzínske vzťahy vrátane spolupráce v oblasti obranného priemyslu, ako aj ruská invázia na Ukrajinu a jej vplyv na bezpečnostnú situáciu v Európe. Neobišli však ani aktuálnu situáciu v Gruzínsku, ktorej územia od roku 2008 okupuje Rusko.

Štátny tajomník 3. júna tiež rokoval so štátnou tajomníčkou rumunského ministerstva národnej obrany Simonou Cojocarou.

Dvojstranu pripravil: Miloslav Ščepka

Foto: Ivan Kelement, Pavol Vitko, Jakub Neubauer, TASR

Generálny duchovný Ústredia ekumenickej pastoračnej služby v Ozbrojených silách a ozbrojených zboroch SR plukovník Viktor Sabo:

Služba sprevádzajúca

Ústredie Ekumenickej pastoračnej služby v Ozbrojených silách SR a ozbrojených zboroch SR si 15. výročie od svojho vzniku pre covid nepripomenulo. Aj o jeho činnosti sme sa rozprávali s generálnym duchovným ústredia plukovníkom Viktorom Sabom.

Aká cesta predchádzala vzniku ústredia a samotnej EPS?

Ak by sme išli celkom na začiatok, po roku 1950, keď bola duchovná služba v armáde >prerušená<, programové vyhlásenie vlády z marca 1994 uložilo ministrom obrany vypracovať koncepciu duchovnej služby v Armáde SR. V tom roku začali na Ministerstve obrany SR v rámci skupiny duchovných činností pracovať dvaja duchovní. Prvým bol Igor Kišš, evanjelický profesor nominovaný Ekumenickou radou cirkví. Pokiaľ ide o samotné ústredie, Ekumenická rada cirkví schválila náš štatút v októbri 2005. V rámci prvého „fiftínu“ sa ústredie personálne a obsahovo skonsolidovalo. Spolu s celou EPS sa zameriavame na to, aby sme uniformovaných ľudí a zamestnancov v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch, ako aj ich rodinných príslušníkov sprevádzali životom. A to nielen tou typickou „farárskou formou“. Mnohí majú duchovných zafixovaných aj ako ľudí, ktorí chodia len v bohoslužobných odevoch či s krížmi na krku a tvária sa odmerane. My im ukazujeme, že vieme hrať aj futbal či ísť s nimi na pivo, že vieme plakať s plačúcimi a radowať sa s radujúcimi – a k tomu sa usilujeme pridať silu a povzbudenie. Tiež sme poslaní, takpovediac, k strateným ovciam Izraela. My sme tu na to, aby sme ich oslovili, že Ježiš Kristus je tu pre všetkých. Snažíme sa rozprávať aj s tými, ktorí sa tvária

železne ateisticky. No najmä sa usilujeme slúžiť a vychádzať v ústrety všetkým vojakom bez rozdielu konfesie v zmysle všetkých pravidiel, ktoré platia v ozbrojených silách a zboroch, plus pridávame osobné nasadenie a lásku.

„Vojenský duchovný bude musieť okrem iného vedieť jazdiť v tanku, aby precítil, čo je to uzatvorený priestor. V debatách s vojakmi nebude môcť tápať ani pri odbornejších témach, aby sa vojenská kapláni nestali terčom ironických vtipov,“ konkretizoval v roku 1995 pri kreovaní duchovnej služby náčelník generálneho štábu generálplukovník Jozef Tuchyňa. Zvládáte?

Snažíme sa. V Biblii je však napísané, že smiech je Boží dar, takže aj keď sme niekedy terčom ironie či smiechu, vieme ho prijať, aby sme sa potom naopak mohli zasmiať aj my. Napokon, aj ja keď som v roku 2007 prišiel na Akadémiu ozbrojených síl do Liptovského Mikuláša som si nie raz vypočul vypovedanú či nevypovedanú otázku v tom zmysle, že doteraz tu boli politruci, odtiaľ tu budú farári? Viete, ono je to tak, že prvým rokom len zbierame kamene z poľa, druhým rokom orieme, tretím sejeme a až štvrtým niečo vzíde.

Ako ste napríklad nasadenie v Afganistane zvládali vy osobne?

Bral som to s pokorou. O to viac, že som bol konfesiónálne prvým evanjelickým

kňazom, ktorý v novodobých dejinách ozbrojených síl išiel do misie. Uvedomoval som si zodpovednosť nielen pred ozbrojenými silami a Slovenskou republikou, ale aj pred rodinou, svojou obcou Kalinovo pri Lučenci – a evanjelickou cirkvou augsburského vyznania. Nechcel som byť len duchovný v kempe. Zobral som prilbu, vestu, chodil som za vojakmi na veže, lietal do Kandaharu, Kábulu, Tarin Kowtu, pomáhal – a videl som bohoslužby. Odtiaľ si viac uvedomujem, že teplá voda, chlieb na stole a najmä mier nie sú automatická vec, ale je to Božie požehnanie, Boží dar.

A rodina?

V roku 2011 to bolo zložité, lebo náš syn Simeon mal iba desať a dcéra Sofia šesť rokov. Manželka to mala iste ťažšie ako ja, je tiež farárka, mala vo Východnej 1 500 duší v cirkevnom zbore, deti vozila do Liptovského Mikuláša a zvládala množstvo ďalších kňazských povinností. Spolu sme komunikovali pravidelne cez internet. No nie raz bol raketový útok, musel som sklopiť notebook pri komunikácii a utekať do krytu, ona vedela o čo ide, ale pred deťmi musela zostať pokojná. V roku 2013, keď sme mali pozemný útok a zahynul nám vojak, môj syn prežil to, čo by žiadne dieťa prežiť nemalo. Bol u mojich rodičov, keď sa z médií dozvedeli, že máme zastreleného vojaka, ale ešte nebolo známe meno. Samozrejme, ja som sa vrátil, ale Daniel Kavuliak nie. Je mi to veľmi ľúto, modlím sa aj za jeho pozostalých.

Koľko duchovných a z akých cirkví je súčasťou vašich štruktúr?

Okrem toho, že patríme do štruktúr ozbrojených síl a zborov, patríme aj pod Ekumenickú radu cirkví. Tá má desať registrovaných cirkví, plus Židovskú náboženskú obec. V ozbrojených silách a v troch ozbrojených zboroch – teda vnútra, spravodlivosti a financií máme aktuálne duchovných z Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, Reformovanej kresťanskej cirkvi, Apoštolskej cirkvi, Bratskej jednoty baptistov, Cirkvi československej husitskej a Pravoslávnej cirkvi. Dovedna máme 21 duchovných, z nich je osem armáde. Z celkového počtu máme štyri farárky, vo vojsku jednu a v policajnom zbore tri.

Dokážete sa v rámci toľkých cirkví dohodnúť?

Máme určený kľúč. Podľa sčítania obyvateľov z roku 2001 vieme, že spomedzi participujúcich cirkví v EPS má evanjelická cirkev 49-percentné zastúpenie, reformovaná 20 %, pravoslávna 15 % a ostatné po 2 %. Podľa toho sa obsadzujú miesta.

Nemáte problém s obsadzovaním tabuliek?

Je to problém. Napríklad pravoslávna cirkev má dve voľné pozície a nevie ich obsadiť. Zrejme bude schodné komunikovať s nimi a zapožičať ich inej cirkvi, kým si nenájdu svojho kandidáta. V rámci EPS máme päť voľných tabuliek, vo vojsku tri. Možno sme v minulosti zanedbali spoluprácu s bohosloveckými fakultami. Preto teraz už máme napríklad raz za semester prednášku aj na Evanjelickej bohosloveckej fakulte. Tiež pripravujem manuál kandidáta na vstup do duchovnej služby v ozbrojených silách a ozbrojených zboroch. No a s tými, ktorí prejavia záujem, chceme spolupracovať už počas teologického štúdia.

A čo vaša spolupráca s ordinariátom, ktorý v rámci druhej línie duchovnej služby združuje rímskokatolícku a gréckokatolícku cirkev?

Nepoviem, že je klasická, je výborná. Moja prvá návšteva po inštalácii bola hneď k bratovi biskupovi Františkovi Rábekovi. Áno, je pravda, že na niektoré veci v oblasti služby vojenských duchovných máme iné názory, no vieme ich pomenovať, vieme o nich diskutovať a tolerovať sa navzájom. Teším sa, že v súčasnosti sme našli kompromis v nosení zbraní či hodností, našu dohodu akceptovalo aj vedenie rezortu obrany a velenie ozbrojených síl. Ústretoví sme aj v rámci ekumenizmu v praxi.

Aký je ideálny typ vojenského duchovného?

Kedysi som si myslel, že okrem všetkého nevyhnutného musí tiež vedieť hrať na gitare, spievať a podobne. Dobré, ale až v druhom slede. Viete, rozprávalo sa, že v útvere je kňaz po veliteľovi druhou najsledovanejšou osobou. Opravili ma. Je prvou. Všímajú si náš život, našu činnosť, slová a konanie. Iste, nie sme bez hriechu, ale budme príkladom najmä svojim osobným životom. A nie len preto, že sme vojaci, dbám aj na disciplínu či usťrojenosť, na iniciatívu a aktivity aj mimo služobného času. Tiež dbám na spôsoby a vystupovanie. Predovšetkým ako duchovní sa usilujeme byť vzornými nasledovníkmi Pána Ježiša, zvestovať ľuďom evanjelium a to, že Boh nie je len trestajúci, ale aj láskavý a oslobodzujúci.

Čo dávate a čo žiadate od vedenia ministerstva obrany a generálneho štábu?

Očakávame najmä morálnu podporu v tom, čo robíme. S plnou vážnosťou a pokorou môžeme povedať, že ju máme. Fantasticky sa nám podarilo rozbehnúť výstavbu kaplnky Ústredia EPS v Duklianskych kasárňach v Bratislave. 8. novembra bude požehnaná všetkými cirkvami združenými v ERC SR. V priestoroch Centra výcviku Lešť chceme vybudovať pastoračné centrum, aby sme boli k dispozícii cvičiacim vojakom. Chceme tu realizovať aj týždenné či víkendové pobyty pre deti či vojnových veteránov a výsluhových dôchodcov a zamerať sa aj na prácu s rodinami vojakov.

V apríli ste organizovali charitatívny koncert Očami srdca na podporu detí trpiacich vojnou na Ukrajine, ktorý je len jednou z mnohých humanitárnych aktivít vášho ústredia. Keďže sa dá predpokladať, že vás do nich nikto nenúti, kde na takúto činnosť beriete motiváciu a energiu?

Jedna z hlavných úloh našich duchovných je byť čo najviac v prvej línii, po boku všetkých, ktorí to potrebujú.

Staráť sa o biednych či chorých predsa vyplýva z poslaní našich cirkví a rozkazu Pána Ježiša. Veľmi sa teším, že po predchádzajúcich vedeniach EPS som zdedil tradíciu humanitárnych pomoci, za čo im veľmi ďakujem. Symbolom tejto kontinuity je riaditeľ správy Ústredia EPS a zároveň správca Vojenskej podpornej nadácie pplk. v. v. Ing. Milan Gajdoš. Z jeho iniciatívy sa realizovali desiatky pomoci samotným vojakom či ich rodinám, ako aj chudobným a biednym v Afganistane, Kosove, Bosne a Hercegovine či na Ukrajine. Pravdaže, sú za tým aj ďalší duchovní, desiatky spolupracovníkov, jednotlivé cirkvi a spolupráca s ďalšími rezortmi. Naše ministerstvo ako ústredný orgán štátnej správy totiž nemá zo zákona na niektoré veci mechanizmus – a preto pomáhame aj takto. Projekt Očami srdca, nad ktorým mal patronát minister obrany Jaroslav Naď a ktorý zorganizovalo ústredie v spolupráci s nadáciou, sa realizoval predovšetkým v prospech tých najbezbrannejších – pre deti. To, že sme si v rámci neho spomenuli aj 15. výročie nášho ústredia, bola len bočná línia tejto udalosti. Z výťažku takmer 16-tisíc eur sa hradia tri 12-dňové tur-

nusy terapeutického tábora neďaleko Kyjeva. Pobyt vždy pre 15 detí z vojnou zničených miest Buča a Hostomeľ v Kyjevskej oblasti by mal prispieť k ich pozitívnej adaptácii, zotaveniu, ale aj celkovému zlepšeniu zdravia. Vďaka iniciatíve ústredia a spomenutej nadácie sa obe organizácie už na prelome februára a marca zapojili do organizácie oficiálnej humanitárnej pomoci SR pre obyvateľov Ukrajiny. Každý druhý deň bol prostredníctvom ministerstva vnútra vysielaný kamión na Ukrajinu, pričom hneď v prvých dňoch sme dokázali pomôcť napríklad tisíckami kusov lekárníčiek, hygienických balíčkov či termobielizne. Ja som bol na hranici už 26. februára, no nie na to, aby som tam oslávil svoje meniny, ale spolu s biskupom východného dištriktu Mgr. Petrom Mihočom sme sa rozhodli, že tu postavíme stan. Ten, ktorý ústredie využívalo ako poľnú kaplnku na Lešti. Stal sa akoby Sionom, majákom, v krásnej ekumenickej spolupráci pri pomoci utečencom. Spolupracovali s nami ľudia z evanjelickej cirkvi, gréckokatolíckí farári, reformovaná cirkev a desiatky dobrovoľníkov aj z iných cirkví. Od stálej služby po zber potravín a šiat, až po prípravu potravinových balíčkov a sprostredkovanie ubytovania v rodinách či v cirkevných zboroch. Boli sme medzi prvými, usilovali sme sa zotrieť slzy, dať hojivý liek na rany duše, objali človeka, prijali ho.

A váš pohľad dopredu?

Keď som 1. mája 2020 prevzal úrad generálneho duchovného, zamýšľal som sa, Viktor, čo tu chceš, čo je tvojou hlavnou úlohou? Jednou z tých hlavných je byť so svojimi farármi vždy v prvej línii. Tak ako keď v roku 2019 padol panelák v Prešove a medzi prvými tam boli napríklad naši policajní duchovní. Tak ako chodíme s vojakmi do operácií, tak ako duchovní z rezortu vnútra chodia vyrozumievať príbuzných pri úmrtiach po dopravných nehodách, alebo tak, ako naši duchovní boli počas covidu v teréne spolu vojakmi a spoločne sme sa stretli po vypuknutí vojny aj na hraniciach s Ukrajinou. Každý deň predkladám Pánu Bohu v modlitbe na kolenách všetkých kňazov EPS, ľudí v uniformách a civilných zamestnancov našich rezortov. Chceme pokračovať v tom, čo bolo začaté, chceme sa popri tých, čo slúžia v uniformách, ich deťoch a rodinách postupne viac zameriavať aj na výsluhových dôchodcov či bývalých zamestnancov. No najmä chceme byť tými Kristovcami, ktorí sú pripravení mať v prvej línii ruky čo vedia pomôcť a pozerajú sa na ľudí očami srdca.

Zhovárať sa: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

TÉMA

SLOVENSKÝ ŠTÍT 2022

V máji sa v Lešti, cvičisku Váh v Seredi a v niektorých ďalších posádkach konalo najväčšie a najvýznamnejšie tohtoročné cvičenie našich ozbrojených síl Slovenský štít 2022 s medzinárodnou účasťou (USA, Česká republika, Maďarsko, mnohonárodná divízia NATO MND-C z Maďarska). Do cvičenia sa zapojili aj príslušníci jednotiek Predsunutej prítomnosti z USA a Českej republiky dislokovaných v Centre výcviku Lešť.

Slovensko-americký útok v Oremlande

V záverečnej fáze práporového taktického cvičenia sa na sklonku mája príslušníci nitrianskeho 12. mechanizovaného práporu usilovali v priestore Oremland pozemným útokom zlikvidovať nepriateľa, ktorý sa opevnil v tamojších objektoch.

Veliteľ práporu podplukovník Gabriel Janovics mal k dispozícii okrem svojich jednotiek aj dve americké: rotu Apache na bojových kolesových transportéroch Stryker pod velením kapitána Teda Martina a ženijnú rotu kapitána Connera Stewarta najmä s odminovacími vozidlami Miclic, ako aj tankovú čatu 14. tankového práporu Trebišov a rotu Igla 11. brigády vzdušných síl Nitra.

Spoločný postup

Jednotky práporu zaujali východisko na útok juhovýchodne od trigonometra 710,5. Podplukovník Janovics vydal povel na vedenie podpornej a krycej paľby mìnometnej čaty a mìnometných družstiev 1. mechanizovanej rot. Nepriateľ, ktorého predstavuje komando 43. výsadkového pluku Chrudim Armády Českej republiky, mal dostatok času na prípravu a na prístupoch zriadil rozsiahle mìnové polia. Preto pod ochranou spomínanej krycej paľby mìnometov využil veliteľ práporu americký odminovací prostriedok Miclic. Ten výbušnými náložami postupne vytvoril priechody v mìnovom poli. Vzápätí vydal povel na nasadenie hlavných síl na zdolanie objektov, ktoré bránili českí vojaci.

Dve mechanizované čaty, jedna slovenská a druhá americká sa postupne, ešte pod krytom mìnometnej paľby, presúvali smerom k nepriateľovi. Slovenská jednotka z 1. mechanizovanej rot kapitána Róberta Pataya bola vyzbrojená bojovými vozidlami pechoty BVP-2, americká kolesovými obrnenými vozidlami Stryker. Ich spoločnou úlohou bolo ničiť nepriateľa na prístupoch k objektom a vytvoriť podmienky na nasadenie peších podporných a útočných tímov. Českým obrancom sa medzitým podarilo zlikvidovať jeden tank T-72 z tankovej čaty, ktorú vyslali útočiacim jednotkám na podporu protitankovou

Na cvičení Slovenský štít 2022 sa zúčastnilo dovedna viac než 1 600 príslušníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky, vojsk Spojených štátov, Armády Českej republiky, Maďarska, ako aj medzinárodnej divízie NATO dislokovanej v Maďarsku. V rámci cvičenia využívali vyše 250 kusov vojenskej techniky. Z toho necelé dve stovky kolesovej a 45 kusov pásovej.

O zabezpečenie hlasových a dátových služieb sa na cvičení postarali príslušníci Základne nasaditeľných komunikačných a informačných systémov (ZaNKIS) Ružomberok.

Foto: ZaNKIS

riadenou strelou Karl Gustav. Ďalšie slovenské tanky ničili nepriateľa paľbou z kanónov a guľometov. K objektom, ovládaných českými vojakmi, sa medzitým priblížili zmiešané slovensko-americké podporné a útočné tímy. Ničili protivníka na prístupoch k objektom.

Pri vstupe do nich dôkladne kontrolovali či nie sú v nich nástražné výbušné systémy alebo pasce. Americkí ženisti zničili nástražný výbušný systém pomocou výbušnín. Po vstupe jednotiek do objektov pokračoval boj s húževnatým nepriateľom. Medzitým sa ešte viac k nim priblížili slovenské pásové a americké kolesové obrnené vozidlá. Zabezpečili vonkajší periméter a obsadenie prípadných prístupových a únikových ciest. Útočné tímy, ktoré likvidovali nepriateľa v budovách, postupovali od jednej miestnosti k druhej, od budovy k budove.

Náročná bojová činnosť

Riadiaci tejto fázy práporového taktického cvičenia plukovník Richard Király z trenčianskeho veliteľstva pozemných síl spoločne so svojim zástupcom majorom Gabrielom Molnárom, ktorý bol aj spoluautorom scenára cvičenia, priznávajú, že boj v zastavanej oblasti je vždy náročný. „Je to jedna z najnáročnejších bojových činností. Veliteľ musí mať dokonalý prehľad

„Veliteľ musí mať dokonalý prehľad o situácii na bojisku, aby vedel včas a vhodne reagovať, koordinovať manéver a pohyb svojich jednotiek. Ukazujú to aj skúsenosti z vojny na Ukrajine.“

major Gabriel Molnár

náčelník oddelenia vševojskovej prípravy a cvičení
Veliteľstvo Pozemných síl OS SR

o situácii na bojisku, aby vedel včas a vhodne reagovať, koordinovať manéver a pohyb svojich jednotiek. Koordinácia je veľmi dôležitá. Ukazujú to aj skúsenosti z vojny na Ukrajine, kde sa kladie veľký dôraz práve na reálnu činnosť malých jednotiek,“ konštatoval major Molnár.

O tom, že v zastavaných oblastiach je boj neraz nevyspytateľný, svedčia aj pomerne značné straty na oboch stranách. Aj preto podplukovník Janovics vysielal na základe hlásenia útočiacej jednotky k objektu Medevac na evakuáciu ranených. Ešte predtým im spoluvojaci poskytli nevyhnutnú prvú pomoc, a preniesli ich k sanitnému BVP. Na základe vyžiadania pristál na vyčlenenej ploche vzdušný Medevac, ktorým je vrtuľník UH-60 Black Hawk z 81. krídla v Prešove. Naložil zranených a odletel.

Slovenskí a americkí vojaci medzitým vyčistili objekty od zvyškov nepriateľa. Plukovník Király na margo situácie poznamenal: „Bojová úloha pre nitriansky 12. mechanizovaný prápor v zostave s americkými jednotkami, posilnený o tankovú čatu, protiletadlovú čatu Igla, bola napriek silnému odporu nepriateľa splnená!“

ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA •

Účastníkov tohtoročného najväčšieho cvičenia našich ozbrojených síl s medzinárodnou účasťou sme sa spýtali, čo im prinieslo.

Brigádny generál Slavomír Verčimák
veliteľ 2. mechanizovanej brigády Prešov

„Je to pre mňa prvé cvičenie vo funkcii veliteľa brigády, navyše, medzinárodné. Prvé cvičenie, kde nadriadeného nerobí slovenský subjekt, ale veliteľstvo medzinárodnej divízie NATO z Maďarska. Preto bolo potrebné zladit' spoločné postupy. Dostali sme do svojej podriadenosti aj jednotky, ktoré nám mierovo nepatria. Napríklad 12. mechanizovaný prápor Nitra posilnený o americké roty. Bola to dobrá skúsenosť a spôsobilosť. Veď v budúcnosti v reálnej operácii nám môžu pridelit' aj zahraničné jednotky. Musíme na to byť pripravení aj z pohľadu jazykových vedomostí. Precvičili sme si operačné postupy, aby sme to zvládli. Som rád, že sa

podarilo zapracovať do scenára samotného cvičenia aj mnohé najnovšie poznatky z vojny na Ukrajine.“

Podplukovník Gabriel Janovics
veliteľ 12. mechanizovaného práporu Nitra

„S naozaj malou dušou sme išli do cvičenia vzhľadom na prakticky absenciu výcviku v poslednom období. Nebolo ani veľa času na prípravu či na súčinnosť výcvik s pridelenými americkým rotami, aby sme sa zladili. Ale v samotnom cvičení sa všetci príslušníci práporu a veliteľa zomkli a usilovali sa plniť úlohy čo najlepšie. Sám som bol prekvapený, ako sa napriek krátkemu času na zladenie darilo plniť spoločne s Američanmi úlohy

Cvičme tak, akoby sme bojovali!

Medzinárodné cvičenie Slovenský štít 2022 riadil veliteľ pozemných síl generálmajor Ivan Pach. Priznáva, že v období, keď doznievala ďalšia vlna pandémie Covid-19 a za našou východnou hranicou sa rozhorela vojna na Ukrajine, nebolo jednoduché organizovať cvičenie.

„**N**apriek nasadeniu našich vojakov na východnej hranici a aktivitám súvisiacim s vytváranou mnohonárodnou bojovou skupinou NATO na Slovensku sme pripravili kvalitné cvičenie, ktoré dôkladne preverilo naše spôsobilosti. Súčasťou cvičenia bol aj poľný manéver kombinovanej jednotky.“

Inšpirácia Ukrajinou

Generálmajor Pach zdôraznil, že velenie pozemných síl chce mať vycvičené a pripravené štáby a veliteľstvá oboch mechanizovaných brigád. Preto tento rok cvičí velenie a štáb prešovskej mechanizovanej brigády. Doteraz zväčša každá brigáda cvičila so svojimi podriadenými útvarmi. „Ale predsa – v reálnej operácii nikdy neviete, aké sily a prostriedky bude mať veliteľ k dispozícii. Preto je dobré, že sa takto naučia pracovať, riadiť iné útvary. Tentoraz velenie prešovskej brigády riadilo 12. mechanizovaný prápor Nitra, ktorý reálne patrí pod 1. mechanizovanú brigádu Topoľčany a vo svojej zostave mal i dve pridelené americké roty. Navyše, nadriadený stupeň HICOM predstavovala medzinárodná divízia NATO z Maďarska. Preto sme všetku komunikáciu viedli v angličtine. Cvičenie bolo dobré aj pre cvičenie štábov, lebo dosiaľ plnili mnohé úlohy v súvislosti so zvládaním situácie na našej východnej hranici, predtým s pandemiou. Teraz riešia priamo zadania cvičenia, svoju primárnu úlohu: plánovať a riadiť vojenské operácie. Ale všetko chce čas, aby vojaci i štáby opäť získali potrebné návyky a skúsenosti, ktoré mali pred pandemiou,“ povedal riadiaci cvičenia.

Podľa neho veliteľia, štáby i samotní vojaci sa v súvislosti s vojnou na Ukrajine už teraz pozerajú inými očami aj na samotný výcvik. Vidia, že ich príprava má zmysel. Pozorne sledujú situáciu na Ukrajine, vývoj bojových operácií. Veliteľia a štáby vidia,

ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA •

ofenzívnej operácie. Cvičenie bolo neoceniteľnou formou výcviku pre prápor a jeho velenie. Podarilo sa nám v jeho priebehu zaradiť nových vojakov do kolektívov jednotiek. Nielen tých, čo k nám nastúpili v marci, ale aj v predchádzajúcich dvoch rokoch – a nemali možnosť zapojiť sa do zodpovedajúceho výcviku. A to považujem za veľký prínos.“

Nadrotmajster Tomáš Demeter
veliaci poddôstojník 12. mechanizovaného práporu Nitra

„V postcovidovom období sme sa snažili čo najlepšie pripraviť v priestoroch cvičiska Kolíňanský vrch či posádkového cvičiska Levice. Aj vzhľadom na to, že najmä 1. mechanizovaná rota mala na cvičení veľa nových vojakov. Ďalší prednedávnom zmenili funkcie a v nových ešte nezažili reálne cvičenie. Som rád, že starší, skúsenejší vojaci a veliteľia im pomohli. Získali

prvé praktické skúsenosti, navyše z medzinárodného prostredia. Oceňujem prácu zastupujúceho veliaceho poddôstojníka roty nadrotmajstra Ruslana Kravčenka, veliteľa družstva rotného Martina Benáka, zástupcu veliteľa čaty rotného Petra Vaňa či veliaceho poddôstojníka ženijnjej čaty rotného Filipa Galana.“

Rotmajster Ruslan Kravčenko
veliaci poddôstojník 2. mechanizovanej čaty

„Momentálne pôsobím na cvičení aj ako veliteľ čaty. Veľmi oceňujem spoluprácu s americkými vojakmi. Najmä v rámci stmelovacieho výcviku a spoločnej útočnej operácie. Snažili sme sa učiť jeden od druhého. Aj to, ako neopakovať rovnakú chybu. S novými vojakmi, ktorých máme v čate veľa, sme sa usilovali precvičiť všetko od plnenia základných

že keď pošlú tankovú či obrnenú jednotku bez potrebných informácií z aktuálneho vzdušného prieskumu, vzdušného krytia a spolupráce s mechanizovanými a pechotnými jednotkami, vedie to k neúspechu, veľkým stratám a nesplneniu úlohy. A čo teda prinieslo podľa generálmajora Pacha cvičenie Slovenský štít? „Predovšetkým reálne poznatky o stave vycvičenosti jednotiek, ale aj štábov a veliteľstiev. Preverilo, ako sú schopné integrovať zahraničné jednotky do zostavy práporu. Ukázalo nám, v akom stave sme po viac než dvoch rokoch obmedzeného výcviku. Zistili sme, že nám chýba aj dostatok prostriedkov nočného videnia, bezpilotné prieskumné prostriedky, ale aj kvalitné spojovacie prostriedky.“

Noví vojaci prekvapili

V súvislosti s nitrianskym mechanizovaným práporom, ktorý mal vo svojich jednotkách aj nových, neskúsených vojakov, veď veľa z nich nastúpilo k útvaru len v marci, generálmajora Pacha príjemne prekvapila ich snaha a odhodlanie plniť napriek chýbajúcim skúsenostiam všetky úlohy. Preto po boji v zastavanom priestore ocenil snahu nových vojačiek Michaely Veselovskej a Natálie Petrikovej. Neskôr aj desiatničku Barboru Šebaňovú, ktorá pôsobí ako jedna z mála žien v pozícii strelca-

-operátora BVP-2. Riadiaci cvičenia generálmajor Ivan Pach je rád, že sa naplnila jeho výzva Cvičme tak, akoby sme bojovali!

Riadiaceho cvičenia príjemne prekvapilo úsilie všetkých cvičiacich plniť úlohy. Vysoko ocenil prácu logistov z trenčianskej brigády bojového zabezpečenia. Na cvičení pôsobila kombinovaná jednotka reálnej logistickej podpory (RLS) pod vedením veliteľa 14. práporu logistiky Topoľčany podplukovníka Mareka Krchňavého. Zabezpečili ubytovacie a hygienické služby, stravovanie (osem výdajní stravy, denne príprava vyše 1 500 porcií jedál), pohonné hmoty, prepravy a presuny počas cvičenia, vyloženie techniky z vagónov pri príchode na cvičenie a jej naloženie po skončení, dostatok pohonných hmôt, opravy techniky. „Tieto úlohy plnil kolektív troch stoviek ľudí z práporov logistiky Topoľčany, Prešov, 53. práporu poľných služieb Hlohovec, ako aj opravári zo 405. opravárenského práporu Martin. Kuchárov sme mali aj z útvarov 1. mechanizovanej brigády Topoľčany, uvoľňovací tank z 22. mechanizovaného práporu Michalovce. Okrem toho, samozrejme, zabezpečujeme aktivity súvisiace s Ukrajinou a situáciou na našej východnej hranici a s Predsunutou prítomnosťou na území Slovenska,“ priblížil podplukovník Krchňavý.

Divízia NATO

Zástupcom veliteľa mnohonárodnej divízie NATO z Maďarska (MND-C) je brigádny generál Tibor Králik, bývalý veliteľ Strategického centra krízového manažmentu Generálneho štábu OS SR. „Slovenský štít je pre naše veliteľstvo prvým reálnym cvičením, na ktorom sa podieľame ako nadriadená zložka, konkrétne pre mechanizovanú brigádu Prešov. Bola to pre nás vítaná príležitosť reálne si otestovať pripravenosť na plnenie úloh, ktoré nás v nasledujúcom období čakajú. Stretli

„Koooperácia medzi zahraničnými partnermi na všetkých úrovniach bola výborná. Obzvlášť ma teší, že príslušníci Ozbroyených síl SR za nimi v bojovej pripravenosti a vycvičenosti nezaostávajú.“

generál Daniel Zmeko

náčelník Generálneho štábu Ozbroyených síl SR

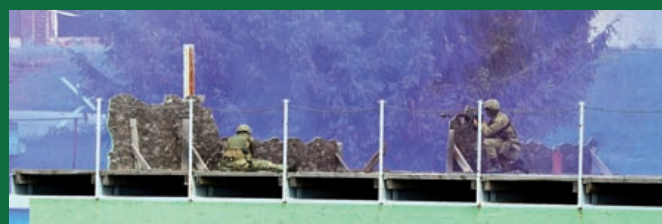
ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA • ANKETA •

úloh. Motivovať ich. Ako si ich dnes vychováme, takí vojaci budú zajtra. Lebo mužstvo je presne také, akí sú jeho poddôstojníci a veliteľia.“

Vojačka Michaela Veselovská
strelec, 3. čata, 3. družstvo

„Do útvaru do Nitry som nastúpila v marci po skončení základného a odborného výcviku. Na cvičení bolo pre mňa všetko nové. Ale mala som z toho dobrý pocit. Bol to kopec adrenalínu. Úlohy sa nám podarilo splniť najmä vďaka tomu, že sme vytvorili dobrý tím. Starší a skúsenejší nám vo všetkom pomáhali, povzbudzovali nás aj vtedy, keď nám to nešlo. Veľmi ma prekvapilo a motivovalo, keď po útoku v zastavanej oblasti prišiel za nami veliteľ pozemných síl generálmajor Pach, poďakoval nám za snahu a odovzdal mi pamätnú mincu.“

Spokojný Američan

Veliteľ roty Apache, vyzbrojenej predovšetkým modifikáciami kolesového obrneného vozidla Stryker, kapitán Ted Martin, je na Slovensku už od jari, keď sa v Centre výcviku Lešť zúčastnil na spoločnom slovensko-americkom cvičení

sme sa s ústretovosťou a pochopením. Cvičiacie štáby a veliteľstvá ukázali veľmi dobrú pripravenosť i schopnosť plniť úlohy v rámci mnohonárodných jednotiek. Veď do cvičenia sa zapojili aj jednotlivé zložky zahraničných síl v rámci Predsunutej prítomnosti NATO na Slovensku.“

Veliteľ mnohonárodnej divízie generálmajor Denis Tretinjak dodal, že cvičenie Slovenský štít 2022 bolo jedinečnou príležitosťou na vybudovanie interoperability v mnohonárodnom prostredí so spojencami v NATO.

Spokojný generál Zmeko

Záverečný útok nitrianskeho práporu s pridelenými americkými jednotkami v zastavanej oblasti so záujmom sledoval aj náčelník GŠ OS SR generál Daniel Zmeko. Čo podľa neho prinieslo cvičenie?

„Som rád, že sa do cvičenia zapojili príslušníci predsunutej bojovej skupiny, napriek tomu, že ešte nedosiahla plnú operačnú spôsobilosť. Už teraz dokazuje svoju opodstatnenosť a prispieva k zlepšeniu situácie na Slovensku a zvýšeniu jeho obranyschopnosti a odolnosti voči hrozbám. Kooperácia medzi zahraničnými partnermi na všetkých úrovniach je zatiaľ výborná. Obzvlášť ma teší, že príslušníci OS SR za nimi v úrovni bojovej pripravenosti a vycvičenosti nezaostávajú. Je skvelé, že sa Centrum výcviku Lešť stará aj o rozvoj simulačných technológií. Vynovený systém umožňuje cvičiť aj vyšším celkom a prináša nové poznatky do operačného umenia. Pri simulácii sa naplno využívali najnovšie poznatky z vedenia vojny na Ukrajine. Cvičiacie jednotky čelili v priebehu reálnym taktickým a operačným postupom. Aby sme cvičili, ako budeme bojovať – a nie len na efekt.“

Tému pripravil: Jozef Žiak • Foto: autor

Saber Strike. V Slovenskom štíte bola jeho rota, podobne ako americká ženijná rota, súčasťou zostavy 12. mechanizovaného práporu Nitra, ktorému velil podplukovník Gabriel Janovics.

Aká bola jeho spolupráca so slovenskými veliteľmi a vojakmi? „Musím povedať, že veľmi dobrá. Na cvičení Saber Strike sme spolupracovali s mechanizovaným práporom z Trebišova, teraz s nitrianskym. Naša rota v súčasnosti pôsobí ako súčasť mnohonárodnej bojovej skupiny NATO na Slovensku. Bolo dobré, že na začiatku cvičenia sme spolu absolvovali integračný výcvik. Počas neho sme sa navzájom oboznámili s operačnými postupmi a najmä sa spoznali. Vyskúšali sme si aj ručné strelné zbrane, ktoré používajú slovenskí vojaci – a oni zasa naše. Vďaka harmonizačnému výcviku sme potom spoločne mohli plnohodnotne plniť úlohy práporového taktického cvičenia. Ukázalo sa to aj v úspechu nášho záverečného spoločného útoku na objekt bránený nepriateľom v zastavanej oblasti Oremland.“

Kapitán Ted Martin (vpravo) pri porade s veliteľom práporu podplukovníkom Gabrielom Janovicsom (vľavo)

Začalo sa to Kaťušami

Americký raketomet M142 HIMARS

Raketomety odpalujúce salvy striel na nepriateľské pozície sa stali bežným obrazom na oboch stranách rusko-ukrajinskej vojny. Spočiatku išlo len o zbrane sovietskej výroby, no postupne sa v ukrajinskej výzbroji objavili aj iné typy raketometov.

Salvové raketomety používali Číňania už pred tisíc rokmi. Samozrejme, vtedy bol zdrojom „samohybnosti“ sám vojak, ktorý ich niesol. Prvým moderným samohybným raketometom sa stala slávna sovietska Kaťuša, ktorú vyvinuli tesne pred druhou svetovou vojnou. Rakety rôznych kalibrov, najčastejšie 82 a 132 mm, boli odpalované z koľajníc namontovaných na podvozku nákladného auta. Spočiatku sa k nej pristupovalo s nedôverou, pretože vzhľadom na pomalé nabíjanie rakiet dokázalo klasické delostrelectvo vystreliť za ten čas oveľa viac granátov. Výhodou Kaťuší bolo, že v jednom okamihu zasypali projektilmi veľkú plo-

chu. To malo veľký psychologický vplyv na nepriateľských vojakov. Po vystrelení rakiet sa rýchlo presunuli inam a vyhli sa odvetnej paľbe.

Vďaka tomu sa Kaťuše stali dôležitými zbraňami v sovietskej doktríne a ich tvorcovia dostali od Stalina vysoké štátne vyznamenania – pravda, len tí, ktorí ešte žili. Viacerí vedci sa totiž predtým stali obeťou čistiek toho istého Stalina. Na základe vymyslených obvinení bol popravený napríklad aj Georgij Langemak, ktorý viedol vývoj rakiet pre Kaťuše.

Odpalovacie zariadenia sa spočiatku montovali na sovietske nákladné autá, no po začatí dodávok vojenskej pomoci zo Západu sa takmer výhradne prešlo

na americké podvozky Studebaker, ktoré mali lepšie jazdné vlastnosti v teréne.

Po druhej svetovej vojne vyvrcholil ich ďalší vývoj v roku 1963 typom BM-21 Grad, ktorý sa používa dodnes. Jeho meno znamená krupobitie. Odpalovacie koľajnice na ňom nahradil kompaktný box s rúrami pre 40 rakiet kalibra 122 mm. Tie mali pôvodne dosť do 20 km, ale s novou generáciou rakiet stúpol maximálny dosť až na 40 km.

Tento raketomet sa montoval na nákladné autá Ural-375, no postupne sa objavili viacero ďalších verzií na iných podvozkoch. Posádku tvoria traja vojaci, ktorí dokážu vozidlo pripraviť na streľbu za tri minúty. Všetkých 40 rakiet mož-

Československý raketomet RM-70

Ukrajinský BM-21 Grad

BM-21 Grad ruskej armády

no odpáliť za 20 sekúnd, ale možno ich strieľať aj po jednej či v malých dávkach v rôznych intervaloch. Spúšťa sa v kabíne alebo na konci 64 metrov dlhého kábla. Po streľbe posádka s vozidlom môže odísť o dve minúty. Nabíja sa ručne po jednej rakete z muničného vozidla.

Od krupobitia k tornádu

Oveľa väčším typom je BM-27 Uragan, ktorý vznikol v roku 1975. Má podvozok 8×8 a nesie 16 odpaľovacích rúr pre rakety kalibru 220 mm. Dostrel rakiet bol pôvodne 35 km, postupne sa zvyšoval až na 90 km.

V roku 1989 nasledoval typ BM-30 Smerč, ktorý má tiež podvozok 8×8 a 12 odpaľovacích rúr pre rakety kalibru 300 mm s dostrelom 90 km.

Všetky predchádzajúce raketomety má nahradiť nový ruský typ 9A52-4 Tornado, ktorý sa do služby dostal v roku 2014. Jeho základnou výzbrojou sú rakety kalibru 300 mm s dostrelom 90 km, ale môže odpaľovať aj ľahšie rakety kalibru 122 mm a 220 mm, aké používajú typy Grad a Uragan. S raketami s presným navádzaním pomocou satelitného systému GLONASS má dostrel až 120 km.

RM-70 z Dubnice

Uvedené typy raketometov sú vo vojne na Ukrajine vo výzbroji oboch strán, okrem typu Tornado, ktorý používa iba ruská armáda. Najrozšírenejším raketometom v ukrajinskej vojne sú stále najstaršie Grady. Ich zdĺhavé nabíjanie je jedným z ich najväčších nedostatkov. Pritom ešte počas éry socializmu ho vyriešili inžinieri v Československu, konkrétne v Konštrukte Trenčín.

V polovici 60. rokov ponúkol ZSSR Grady aj svojim satelitom. Českoslo-

vensko prejavilo záujem len o odpaľovacie zariadenia, podvozky chcelo použiť vlastné. Voľba padla na osemkolesové nákladné autá Tatra 813 Kolos. Dostali pancierovú kabínu pre štvorčlennú posádku. Medzi kabínou a odpaľovacím zariadením vznikol priestor na motoricky poháňané nabíjacie zariadenie. RM-70, ako sa nový raketomet nazýval, niesol 40 rakiet v odpaľovacom zariadení a ďalších 40 v nabíjacom zariadení. To opäť nabilo všetky strely naraz a raketomet tak bol po vystrelení prvej salvy opäť pripravený na streľbu za 2,5 minúty.

Samohybný raketomet sa vyrábala v ZŤS Dubnica nad Váhom. Ešte za socializmu vznikla nová verzia na podvozku Tatra 815. Tá sa nazývala RM-70/85 a mala bežnú nepancierovú kabínu. Vďaka tomu sa znížila hmotnosť a ešte viac sa zlepšili jazdné vlastnosti v teréne.

Okrem československej armády používali tieto stroje aj armády východného Nemecka, Líbye a Poľska. Po zjednotení Nemecka boli vyradené stroje predané do Grécka a Fínska. Najmenej 20 kusov RM-70 poskytl Česko v apríli tohto roku Ukrajinu.

Americké dodávky

Na Ukrajinu už však nebojujú len raketomety sovietskej a československej výroby. Na konci mája tohto roka schválil prezident USA Joe Biden dodanie raketometov americkej výroby. USA pritom dlho v tejto oblasti ťahali za kratší koniec. Situácia sa zmenila počas 70. rokov najmä pod dojemom použitia raketometov v arabsko-izraelských vojnách a tiež počas rusko-čínskeho pohraničného konfliktu na rieke Ussuri. Ten, mimochodom, znamenal prvé bojové nasadenie Gradov. Za deväť hodín vystrelili

10 000 rakiet a spôsobili Číňanom veľké straty.

Američania si uvedomili, že podobné zbrane má ZSSR vo veľkom počte k dispozícii aj v Európe a rozhodli sa na to reagovať. V spolupráci s Veľkou Britániou, Nemeckom, Talianskom a Francúzskom vyvinuli raketomet M270 MLRS (Multiple Launch Rocket System), ktorý vstúpil do služby v roku 1983. Od sovietskych raketometov sa líšil tým, že bol na pásovom podvozku a mal pancierovú kabínu. Líšil sa aj spôsobom nabíjania. V odpaľovacom zariadení má dva kontajnery, každý so šiestimi raketami kalibru 227 mm. Kontajner sa dodáva aj s raketami už z výroby a slúži aj ako obal na prepravu a skladovanie. Po vystrelení rakiet sa potom z muničného vozidla nabije celý nový kontajner.

Rakety najprv používali kazetovú muníciu a jeden MLRS s 12 raketami dokázal zasypať štvorcový kilometer 7 728 výbušnými granátmi. Po prijatí medzinárodných dohôd o zákaze kazetovej munície však Američania prešli na modernizáciu rakiet so štandardnými hlavicami. Pri základných raketách kalibru 227 mm najprv zvýšili dostrel z 32 km postupne až na 70 km. Neskôr začali používať aj navádzané strely. Namiesto kontajnerov so šiestimi raketami je možné použiť kontajnery s jedinou raketou – ale kalibru 610 mm a dostrelom 300 až 500 km!

Rovnaké odpaľovacie zariadenie, ale len s jedným kontajnerom, začali koncom 90. rokov montovať na podvozok nákladného auta M1140. Výsledkom je ľahký a mobilný raketomet M142 HIMARS (High Mobility Artillery Rocket System). Práve tieto raketomety sľúbil Joe Biden Ukrajine. Budú však vybavené len štandardnými raketami s dostrelom do 70 km, s ktorými majú ostreľovať dôležité ciele za frontom – veliteľské stanovištia, logistické uzly a najmä ruské delostrelecké batérie. Väčšie rakety s dlhším dostrelom Američania Ukrajincom nedodajú pre obavy, aby s nimi nezaútočili na ciele hlboko v Rusku, čo by hrozilo rozšírením konfliktu.

Text: Miroslav Barič

BM-27 Uragan z roku 1975

V roku 1989 nasledoval BM-30 Smerč

Nové húfnice s novým kalibrom

Ukrajina používala delostrelectvo sovietskeho kalibra 152 mm, no veľmi rýchlo po vypuknutí vojny začala mať problémy s dodávkami munície. Tá sa totiž na Západe nevyrába. Riešila to väčším nasadením diel kalibra 122 mm, ktoré však majú menší dostrel a sú teda viac ohrozené odvetnou paľbou ruského delostrelectva. Zbraň kalibra 203 mm má Ukrajina málo. Preto začína prechádzať na západný kaliber 155 mm. Z USA dostala 90 húfnic M777, na ktoré v prvej tretine

mája dokončilo výcvik 370 ukrajinských vojakov. Ďalších 10 kusov dodali Austrália a Kanada. Ide o modernú ťahanú húfnicu z roku 2005. Oproti predchádzajúcim americkým húfniciam je ľahká (4,2 t) a na jej obsluhu stačí päť vojakov. Dostrel s bežným granátom je 21 km, predĺžený dostrel je 30 km a navádzaný granát Excalibur dostrelí až na 40 km. Ukrajinci dostali aj viac ako 200-tisíc kusov munície kalibra 155 mm.

Foto: M777

.....Text: Miroslav Barič

Samohybné kolesové húfnice z Francúzska

Ukrajina dostáva nielen pásové, ale aj kolesové samohybné húfnice. Z Česka prišlo vyše 20 kusov ShKH vz. 77 DANA, ktoré sa vyrábali ešte počas socialistického Československa a sú staršieho kalibra 152 mm. Navrhla ich Konštrukta Trenčín a vyrábali sa v ZŤS Dubnica nad Váhom. Z Francúzska prišlo 12 samohybných húfnic CAESAR kalibra 155 mm, ktoré sú namontované na šesťkolesovom podvozku nákladného auta. Ide o relatívne ľahkú zbraň (17,7 t), ktorú možno prepravovať turbovrtuľovými lietadlami C-130 Hercules alebo Airbus A400M Atlas. Jej obsluhu tvorí päť vojakov, ale v prípade núdze to zvládnu aj traja. Dostrel je 42 km, v prípade použitia grantáov s raketovým pohonom je to viac ako 50 km. Názov síce znamená aj slovo Cézár, ale v skutočnosti je to skratka Camion Équipé d'un Système d'ARTillerie, čo znamená nákladné auto vybavené delostreleckým systémom.

Foto: Caesar

Rakety proti pokusu o vylodenie

Britská raketa Brimstone vstúpila do služby v roku 2005 po dlhom vývoji. Pôvodným zámerom bolo vytvoriť strelu typu „vystrel a zabudni“ proti veľkým formáciám nepriateľských tankov. Na navádzanie používa aktívny radar s milimetrovými vlnami, čo rakete dáva vysokú presnosť aj proti pohybujúcim sa cieľom. Pôvodne vznikla ako strela typu vzduch-zem, ale postupne Briti vyvinuli aj verzie zem-zem. A jednu z nich, námornú raketu Brimstone Sea Spear, teraz ponúkli aj Ukrajine. Podobne, ako bola prvá verzia vyvinutá proti formáciám tankov, námorná verzia je určená proti skupinám malých člnov. Tie vie zasahovať aj pri väčších vlnách a pri plav-

be vyššou rýchlosťou. To z nej robí ideálnu zbraň proti pokusu o vylodenie. Strela dlhá 1,8 m dosahuje rýchlosť 1,3 Mach a má dosah až 60 km.

Foto: Brimstone Sea Spear

Samohybné protiletadlové systémy z Británie

Lectectvo a protivzdušná obrana sú oblasťami, v ktorých Ukrajina má menej strojov a starších verzií ako Rusko. Zo Západu dostáva najmä prenosné protiletadlové rakety krátkeho dosahu. Väčšiu mobilitu ponúka britský samohybný systém Stormer HVM. Tieto vozidlá začala Ukrajina dostávať v apríli. Ide o strely Starstreak, ktoré už dostala, no tentoraz sú namontované na pásovom obrnenom podvozku Stormer. Vozidlo má maximálnu rýchlosť 80 km/h a dojazd 650 km. Nesie osem odpaľovacích zariadení striel Starstreak, ktoré majú dosah 7 km. Každá raketa má tri kusy submunície s hmotnosťou po 0,9 kg, čo zvyšuje pravdepodobnosť zásahu cieľa aspoň jednou z nich. Raketa má tiež v porovnaní s inými podobnými zbraňami vyššiu rýchlosť – až 4 Machy.

Foto: Stormer

Výrazne väčší Bayraktar

Turecké drony Bayraktar TB2 sa ukazujú ako veľmi úspešné zbrane na ukrajinskej strane. Ich jedinou nevýhodou je nízka nosnosť výzbroje, iba 150 kg na štyroch závesníkoch. Turecko však s ukrajinskou účasťou vyvíjalo oveľa väčšie ozbrojené drony Bayraktar Akinci už pred vojnou. Rozpätie je 20 m oproti 12 m pri TB2 a dĺžka je 12 m oproti 6 m. Poháňajú ich dva turbovrtuľové motory, ktoré vyvinula ukrajinská firma Ivčenko-Progress a vyrába ich spoločnosť Motor Sič. Pôvodne mali výkon 450 koní, ale v sériovej podobe má každý motor výkon 750 koní. Stroj na 8 závesníkoch unesie 1 350 kg výzbroje. Dolet je 7 500 km a výškový dostup presahuje 12 km. Turecko už zaradilo do výzbroje deväť kusov, prvými exportnými zákazníkmi by sa mali stať práve Ukrajina, ďalej Pakistan a Azerbajdžan.

Foto: Akinci

Rýchla strel'ba, dlhý dostrel

Na nový kaliber prechádza Ukrajina aj pri samohybných húfniciach. Z viacerých krajín jej sľúbili niekoľko desiatok starších amerických strojov M109. Dostane však aj to najmodernejšie, čo Západ má. Nemecko dodalo sedem a Holandsko päť kusov samohybných húfnic Panzerhaubitze 2000. Tá sa vyznačuje veľkou rýchlosťou strel'by a veľkým dostrelom. Bežná kadencia je desať rán za minútu, ale v prípade potreby dokáže vystreliť salvu troch granátov za deväť sekúnd. Bežný dostrel je 30 km, ale v prípade použitia granátov s dodatočným raketovým pohonom je to až 67 km. Posádku tvorí päť vojakov. Dvojica nabíjačov dokáže naložiť do húfnice kompletný palebný priemer 60 granátov a príslušných prachových náloží za menej ako dvanásť minút. Skupina ukrajinských vojakov začala 40-dňový výcvik na obsluhu Panzerhaubitze 2000 na začiatku mája.

Foto: Panzerhaubitze

V sedle sociológie

„Aký vplyv má zloženie jednotky z mužov a žien na jej výkon v zahraničných operáciách?“ tak znela v roku 2015 jedna z otázok profesionálnym vojakom v reprezentatívnom výskume, za ktorými ostatné skoro tri desaťročia stál v našom rezorte sociológ Karol Čukan.

Sociológia sa podľa Jana Kellera v prvom rade zaujíma o to, ako je vôbec možné, že spoločnosť dokáže zachovať pevný poriadok, ku ktorého rešpektovaniu sú s väčším alebo menším úspechom vedení všetci jej členovia. Rozpad poriadku a chaos predstavujú podľa neho pre sociológiu najväčšiu katastrofu. Samozrejme, pre spoločnosť rovnako. O armáde ani nehovoriac.

Budovanie základov

PhDr. Karol Čukan, CSc., generálny štátny radca, vedúci oddelenia sociálnych analýz odboru sociálnej politiky sekcie ľudských zdrojov, nestor sociológie v našom rezorte, nastúpil na ešte len vznikajúce Ministerstvo obrany Slovenskej republiky už v decembri 1992 – a teraz sa lúči. Po absolvovaní vysokej školy najdlhšie pôsobil ako sociológ v Slovenskej akadémii vied. Vedec, ktorý vyrastal a žije v Pezinku, však medzi vojakmi pôsobil už od roku 1991. „Prišiel som na Vysokú vojenskú pedagogickú školu ako zástupca náčelníka oddelenia sociálneho riadenia. Škola bola však čoskoro zrušená. Po prechode na ministerstvo som pokračoval v pozícii vedúci oddelenia sociológie a psychológie.“ Oddelenie pripravilo koncepčný rámec pôsobenia týchto odborov v kontexte novovznikajúcej Armády SR. „Našou ťažiskovou ambí-

ciou bolo vytvoriť v rezorte Ústav sociálnych výskumov v armáde.

Bolo dôležité, že po vytvorení MO SR v rezorte hneď od začiatku rozbehla činnosť skupina výskumu verejnej mienky. Pôsobila v rámci odboru pre verejné záležitosti MO SR. Na základe jej výskumov sa dali viaceré prístupy vojska k verejnosti či v rámci jeho vnútorných štruktúr korigovať či modifikovať. Robili sa aj výskumy medzi vojakmi základnej služby aj dôstojníkmi. Kládli sme mnohé otázky týkajúce sa pomerov v armáde, vzťahov v jednotkách. Zapojili sme sa tiež do činnosti prestížnej výskumníckej organizácie s názvom Európska asociácia výskumu v armáde a spoločnosti“.

Vstup do NATO

Sľubný rozbeh práce sociológov v našom rezorte bol však po voľbách v roku 1994 na štyri roky prerušený. „Ústav sa nám síce založiť podarilo, ale nová garnitúra sa s jeho poslaním nestotožnila. Transformovala ho na Ústav ľudských zdrojov a nasmerovala skôr k pedagogickej oblasti“. K. Čukan pripustí, že v pozadí stáli aj iné pohnútky, ale isté je, že musel odísť. Viedol výskumné pracovisko v Národnom osvetovom centre, mal vlastnú anketársku sieť, tiež podnikal a robil v reklame. „V konečnom dôsled-

ku som získal viaceré ďalšie skúsenosti, s ktorými som sa do rezortu vrátil.“

Dobry sociológ by mal podľa Čukana čo naj dôvernejšie poznať realitu. Jeho hypotézy a z nich vyplývajúce otázky by mali byť adekvátne tomuto poznaniu. Napriek tomu sa pýtame, či ho niektoré výsledky jeho výskumov prekvapili. „Napríklad zistenie z výskumu medzi profesionálnymi vojakmi v roku 1999. Napriek očakávaniu bola vtedy podpora vstupu do NATO v armáde pomerne nízka. Iba 31 %. O dva roky neskôr sa však situácia radikálne zmenila. Myšlienku vstúpiť do Aliancie roku 2001 už podľa nášho výskumu podporovalo 76 percent. Aj oproti 55 % podpore v rámci dospeljej populácie SR to bolo výrazne viac“.

Realita aj perspektíva

„Naše výskumy sa snažia reflektovať v prvom rade realitu. Niekedy majú ambíciu pozeráť aj do budúcnosti,“ zdôrazní K. Čukan. Môžu tým naznačiť tendencie, prípadne prispieť k ušetreniu značného objemu financií. „V roku 2000 sme realizovali výskum v Akadémii ozbrojených síl. Výskum bol zameraný na poznanie postojov kadetov k ich budúcemu vojenskému povolaniu. Medzi študentami 1. až 5. ročníka nám vyšli alarmujúce čísla. Okrem iného sme zistili, že veľké percento študentov, najmä 5. ročníka,

sa rozhodlo nezostať v armáde. A ak, tak len veľmi krátko. Naše zistenia sa potvrdili. Po skončení štúdia približne až jedna tretina nepodpísala kontrakt s ozbrojenými silami. Rezort musel preto prijať opatrenia, aby kvalitne pripravení kadeti, ktorým preplácal kompletne náklady na štúdium, neodchádzali po uhradení symbolického poplatku do civilu.“

Pravidelne zisťovali záujem zostať v armáde. Informačne cenné boli aj odpovede na otázky, prečo chcú vojaci odísť. „Z odpovedí napríklad vyplynula jednoznačná potreba zavedenia príspevku na bývanie. Pravidelne sme sa zaujímali aj o sociálnu situáciu výsluhových dôchodcov. V roku 2002 sme zistili, že až 43 % z tých, ktorí sú do veku 60 rokov, bolo napriek záujmu pracovať, nezamestnaných.“

V súvislosti s profesionalizáciou armády tiež realizovali opakovaný výskum, v ktorom oslovení študentov posledných ročníkov stredných škôl so zámerom zistiť ich záujem o službu v armáde. „Snažíme sa, aby naša výskumná činnosť mala sociotechnické uplatnenie. Nerobíme teda len výskumy pre výskumy, ale naším cieľom je, aby pomáhali koncepcnej práci, alebo mohli byť využité pri tvorbe legislatívy.“ Týka sa to napríklad aj aktuálneho projektu zavádzania programu starostlivosti o profesionálneho vojaka a jeho rodinu, ktorý vlani v septembri schválili v kolégiu ministra obrany.

Anketárska sieť

Kto sa stará o distribúciu dotazníkov s otázkami medzi vojakmi alebo civilnými zamestnancami? „Štruktúrne relatívne stála, no personálne priebežne obmieňajúca sa anketárska sieť, ktorá vznikla v ozbrojených silách pred dvadsiatimi rokmi. Myšlienka jej vytvorenia sa objavila v súvislosti s tým, že vznikol Personálny úrad Ozbrojených síl SR. V jeho štruktúre našla uplatnenie aj skupina sociológov, ktorí mali za úlohu realizovať výskumy v ozbrojených silách. Metodológia takýchto výskumov si vyžiadala vytvorenie nástroja zberu empirických údajov, ktoré sa realizovali dotazníkovou technikou,“ spomenie K. Čukan. Dodáva, že došlo k dohode

o vytvorení skupiny neplatených dobrovoľných spolupracovníkov z každého útvaru ozbrojených síl, aj z Vojenskej polície. „Slúži ku cti všetkým veliteľom útvarov, že porozumeli významnej úlohe anketárov. Činnosť anketárskej siete sa stabilizovala, je pravidelne a riadne plánovaná v príslušných dokumentoch. Každý rok jeden až dvakrát je pre anketárov organizované školenie, na ktorom ich sociológovia odborne pripravujú na nové výskumy“.

To posledné sa konalo 19. mája na Smrekovici pri príležitosti 20. výročia vzniku anketárskej siete. Generálny riaditeľ sekcie ľudských zdrojov Martin Jakál anketárom poďakoval za prácu a najdlhšie spolupracujúcim vojakom či civilom odovzdal vecný dar. Mimochoďom, v štyridsaťčlennej sieti anketárov najdlhšie pôsobí samostatná referentka z Veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene Aneta Baková. Od jej vzniku.

„Odchádzam so satisfakciou a rezortu obrany budem vždy držať palce. Aj keď už z vonkajšej strany kasárenského plota.“

Vzťahy, morálka, postoje

Sociológia je oblasť, ktorá má v rámci činnosti rezortu obrany svoje opodstatnené miesto i napriek tomu, že počet sociológov by sa v súčasnosti dal u nás zrátať na prstoch jednej ruky. Prostredníctvom výskumov pravidelne sledujú potreby, záujmy a zámery vojakov, napr. či vojaci uvažujú o odchode z OS SR a prečo. Kládli aj otázky širšieho spoločenského charakteru, na korupciu či extrémizmus. Skúmajú medziľudské vzťahy v jednotkách, názory na morálne a finančné ohodnotenie. Pravidelne analyzujú postoje účastníkov dobrovoľnej vojenskej prípravy či aktívnych záloh. „Vedenie rezortu či nadriadení sa spravidla s našou prácou oboznamujú a výsledky výskumov vedia veľmi dobre zužitkovať. No boli aj časy, keď si mysleli, že stačí dať na vlastné dojmy a na to, čo niekto povedal kdesi pri káve,“ poznamená Karol Čukan.

Od roku 1999 cesta jeho oddelenia do sekcie ľudských zdrojov v roku 2013 mala niekoľko medzizastavení. Napríklad od roku 2003 v rámci komunikačného odboru kancelárie ministra obrany vypracúvalo aj podrobnú analýzu mediálnych výstupov o rezorte obrany. K. Čukan nezabudne spomenúť ani svojich dlhodobých spolupracovníkov.

Z tých interných medzi nich patrila Eva Polláková, spomedzi externých Ľudovít Šrámek. No a dodajme, že K. Čukan popri práci obnovil v roku 1999 činnosť vojenskej sekcie Slovenskej sociologickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied, ktorú odvtedy vedie. Okrem toho prednášal v Bratislave a Trnave na štyroch vysokých školách, je autorom či spoluautorom niekoľkých knižných publikácií a desiatok článkov.

Spoza kasárenského plota

„Pochopenie spoločenských súvislostí, sociálnych procesov, vzťahov a konania ľudí či sociálnych skupín predstavuje pre štátnu správu významný potenciál pre orientáciu v spoločenskom dianí a tiež riadení samotnej organizácie a nastavovaní celého spektra politík,“ konštatuje Martin Jakál, generálny riaditeľ Sekcie ľudských zdrojov MO SR. Dodáva: V rezorte obrany má vojenská sociológia výnimočnú tradíciu, ktorú dlhoročne udržiaval a viedol Karol Čukan. Rezorty obrany, ktoré vojenskú sociológiu v rámci svojich štruktúr udržiavajú, disponujú veľkou výhodou – zdrojom poznania, ktoré im umožňuje robiť lepšie a najmä dátami podložené rozhodnutia. Je preto dôležité, aby si rezort uvedenú spôsobilosť udržal a najmä rozvíjal aj naďalej.“

Bude to však už bez Karola Čukana. Trochu ho mrzí, že v rámci rezortu sa nepodarilo vytvoriť aspoň takú kolektivitú civilov, akú majú vojaci. Nejaké klubové aktivity bývalých štátnych či verejných zamestnancov ministerstva obrany, ktoré s krátkou prestávkou pomáhal budovať od jeho vzniku, mu teda na dôchodku zatiaľ „nehrozia“. No odkedy sa pamätá, a aj dnes vo svojich 67 rokoch, hráva s kamarátmi futbal, stará sa vinohrad a pol storočia žije v manželstve so svojou pani Margitou, ktorá tiež niekoľko rokov pracovala na ministerstve obrany. Skrátka – vie, že prišiel čas uvoľniť miesto mladším. „Odchádzam so satisfakciou a rezortu obrany budem vždy držať palce. Aj keď už z vonkajšej strany kasárenského plota.“

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, Jozef Žiak a archív K. Č.

Z prieskumu aktívnych záloh napríklad vyplynulo, že by chceli mať o svojej príslušnosti k zálohám OS SR aj patričný preukaz

V Paríži na konferencii Európskej asociácie pre výskum v armáde a spoločnosti ERGOMA v roku 2004 s kolegyňou Evou Pollákovou

Poručíci z Košíc

Súčasťou promócií šesťdesiatich inžinierov na Leteckej fakulte Technickej univerzity v Košiciach boli 10. júna slávnostne vyradení a vymenovaní do prvej dôstojníckej hodnosti aj štyria kadeti Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika. Najlepší študent ročníka zo všetkých tohtoročných absolventov LF TUKE kadet AOS por. Pavol Nazarej získal cenu dekana za najlepšie študijné výsledky a plaketu ministra obrany. Por. Branislav Pavlišín absolvoval na TUKE študijný program Letecké a kozmické inžinierstvo, por. Alexander Šáriczki a por. Pavol Nazarej program Manažérstvo leteckej dopravy – pilot vrtuľníka a por. Matúš Šteuček Manažérstvo leteckej dopravy – pilot taktického lietadla. Po slávnostnom vyradení im osobne zagrataloval minister obrany Jaroslav Naď.

Foto: Ivan Kelement

Štátny tajomník v Rožňave

Marian Majer, štátny tajomník ministerstva obrany, navštívil špecialistov z Práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany a 54. raketometného oddielu v Rožňave a tiež radarovú základňu pri obci Ožďany v okrese Rimavská Sobota. Zaujímal sa o aktuálne potreby príslušníkov ozbrojených síl i pokračovanie modernizačných projektov na zlepšovanie zastaranej infraštruktúry. Potvrdil, že rozvoj infraštruktúry ozbrojených síl je jednou z priorit súčasného vedenia rezortu obrany. Vyzdvihol nasadenie a vzorné plnenie služobných úloh v navštívených útvaroch.

- Cvičenie Ramstein Legacy 2022 od 30. mája do 12. júna na území Poľska, Estónska, Litvy a Lotyšska sa zameralo na interoperabilitu a zladenie spoločných postupov v rámci integrovanej protivzdušnej obrany. Zúčastnilo sa na ňom úlohové zoskupenie vytvoreného z protiletadlového oddielu IGLA a ďalších príslušníkov 11. brigády. V dňoch 30. mája až 5. júna sa konal integračný výcvik s Armádou Českej republiky. Odbornú pripravenosť a bojové zručnosti preverilo záverečné cvičenie LIVEX. Po ňom 9. a 10. júna nasledovali bojové streľby z kompletu 9K38 IGLA.

- Bojové zabezpečenie operácií vedených práporom, koordinované zásobovanie, uvoľňovanie a odsun techniky, jej opravy a komplexné zabezpečenie starostlivosti o vojakov boli predmetom výcviku, ktorý absolvovala rota bojového zabezpečenia 11. mechanizovaného práporu 1. MB z Martina v posádkovom cvičisku Sučany – Turany. Príprava vyvrcholila 72-hodinovým sústredeným poľným výcvikom, ktorého náplňou bolo i prekonávanie vodnej prekážky plávaním na cvičisku Ontário.

- 1. júna v priestoroch veliteľstva Sektoru 4 operácie UNFICYP na Cypre podplukovník Róbert Plávka slávnostne odovzdal velenie podplukovníkovi Jánovi Repkovi, ktorý sa tak stal v poradí 26. veliteľom SLOVCON UNFICYP.

- Medzinárodnú bojovú skupinu v SR pod českým velením doplnilo viac ako 90 slovinských vojakov s vybavením. Mechanizovaná rota slovinských ozbrojených síl bude podobne ako ďalšie spojenecké jednotky pôsobiť v Centre výcviku Lešť. Medzinárodná bojová skupina vznikla ako reakcia na ruskú agresiu na Ukrajine začiatkom apríla a je postupne dopĺňaná.

- V Berlíne sa po trojročnej prestávke uskutočnila medzinárodná konferencia veliteľov posádok stredoeurópskeho regiónu. Za OS SR sa na nej zúčastnil veliteľ Veliteľstva posádky Bratislava plk. Miloslav Arnold.

- Po dvojročnej odmlke sa v Karlových Varoch a v Prahe uskutočnil 14. ročník festivalu čestných stráží stredoeurópskeho a juhoeurópskeho regiónu DrillFest 2022. Okrem domácich sa na ňom zúčastnili aj príslušníci čestných stráží z Maďarska, Nemecka, Poľska, Rakúska, Slovinska a Slovenska.

- Na pastoračnú návštevu slovenských vojakov slúžiacich v misii UNFICYP na Cypre zavítal ordinár František Rábek, sprevádzaný dekanom Vzdušných síl OS SR kpt. Pavlom Lukáčom. Vojský biskup udelil slovenským príslušníkom ozbrojených síl sviatosť birmovania.

- Psychologická služba OS SR poskytuje svoje služby aj prostredníctvom emailového psychologického poradenstva na novej e-mailovej adrese psycholog.OSSR@mil.sk profesionálnym vojakom, zamestnancom rezortu obrany a vojnovým veteránom.

- Na Veliteľstve Vzdušných síl OS SR sa 31. mája uskutočnilo slovensko-poľské pracovné stretnutie. Poľskú delegáciu viedol zástupca veliteľa vzdušného komponentu poľských ozbrojených síl brigádny generál Piotr Krawczyk, za slovenskú stranu sa zúčastnili príslušníci veliteľstva vzdušných síl pod vedením veliteľa VzS OS SR generálmajora Róberta Tótha, príslušníci 2. brigády vzdušných síl Zvolen, zástupcovia sekcie legislatívy a práva a sekcie obrannej politiky MO SR aj príslušníci Úradu vojenského letectva. Témou bola ochrana vzdušného priestoru Slovenskej republiky.

- Vo viacerých kasárňach sa konal Deň otvorených dverí pri príležitosti Medzinárodného dňa detí. Malí návštevníci a ich rodičia mohli vidieť dynamické ukážky bojovej techniky, vyskúšať si rôzne zbrane a sedieť nielen vo vojenskej, ale aj v policajnej či hasičskej technike.

Mladí piloti 81. krídla Sliač Prvé sólo lety

Na leteckej základni Sliač sa 2. júna uskutočnili prvé sólo lety mladých pilotov, kadetov Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši, ktorí študujú na Leteckej fakulte Technickej Univerzity v Košiciach.

Vojak 1. stupňa Jaroslav Gahura a vojak 1. stupňa Frederik Arvay absolvovali svoje prvé samostatné lety na lietadle L-39 CM Albatros, po ktorých boli tradičným spôsobom uvedení medzi pilotov 2. taktickej letky 81. krídla Sliač.

Stať sa pilotom stíhacieho lietadla L-39 je proces, ktorému predchádza štvortýždňové typové preškolenie v prešovskom Stredisku príprav leteckých odborností. Po úspešnom preskúšaní prídu piloti do útvaru a absolvujú pozemné prípravy a teoretické preskúšanie v inžiniersko-leteckej skupine. Potom musia prejsť padákovou prípravou. Tá pozostáva z teoretickej a praktickej časti. Praktická skúška predstavuje päť cvičných zoskokov na okrúhlom padáku. Po úspešnom absolvovaní skúšok čaká pilotov niekoľko hodín na leteckom simulátore TL-39 a až potom môžu nastúpiť do skutočného lietadla. Spočiatku lietajú s inštruktormi. Keď je inštruktor presvedčený, že je pilot pripravený na samostatný let, poverí iného inštruktora, aby pilota preskúšal.

Vojak 1. st. Jaroslav Gahura začal s leteckým výcvikom na základni Sliač 11. apríla 2022. Má za sebou nalieťaných 9 hodín a 40 minút s inštruktormi. Vojak 1. st. Frederik Arvay nalieťal na leteckej základni Sliač od 11. apríla 10 hodín a 45 minút s inštruktormi. Preskúšanie – tzv. kontrolný let pred prvým sa-

mostatným letom – absolvovali s veliteľom 81. krídla plk. Františkom Pytlíkom. Veliteľ vyhodnotil, že sú schopní a pripravení lietať samostatne a povolil prvý sólový let na L-39.

Obaja mladí piloti ho úspešne zvládli.

Text a foto: 81. krídlo Sliač

Základňa výcviku a mobilizačného doplňovania Martin

Základňa výcviku a mobilizačného doplňovania sa spolupodieľa na zabezpečení obrany Slovenskej republiky a bezpečnosti štátu pred vonkajším ozbrojeným napadnutím cudzou mocou a plnení záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Je v podriadenosti Pozemných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky a jej poslaním je plniť úlohy výcviku v prospech nich, ako aj ostatných súčastí ozbrojených síl.

Úlohou Základne výcviku a mobilizačného doplňovania je zabezpečovať výcvik jednotlivca, odborný výcvik, výcvik a vzdelávanie poddôstojníkov, výcvik personálu do operácie medzinárodného krízového manažmentu a byť pripravená na vykonanie bojového stmelenia mobilizovaných útvarov.

Základňa výcviku a mobilizačného doplňovania Martin v rámci asistenčných úloh poskytuje podporu orgánom miestnej štátnej správy a samosprávy pri riešení krízových situácií v regióne Turca.

Základňa výcviku a mobilizačného doplňovania Martin trvalo dosahuje výborné výsledky vo výcviku a vzdelávaní mužstva a poddôstojníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky, ako aj v plnení úloh v rámci operácií medzinárodného krízového manažmentu.

V roku 2017 prezident Slovenskej republiky Základni výcviku a mobilizačného doplňovania Martin čestný názov ZÁKLADŇA VÝCVIKU A MOBILIZAČNÉHO DOPLŇOVANIA JURAJA LANGFELDA a rozkazom prezidenta Slovenskej republiky č. 8/2020 z 18. decembra 2020 jej bola zapožičaná bojová zástava.

Popis znaku: Znak má tvar gotického štítu s čiernou bordúrou; v zelenom poli sú umiestnené zlaté (žlté) prekrížené blatníkové meče a pod nimi je prilbica zlatej (žltej) farby.

V hlave znaku v zelenom poli je v troch riadkoch v zlatej (žltej) farbe veľkými písmenami umiestnený názov vojenského útvaru s miestom dislokácie.

Text: Dr. Imrich Purdek, PhD.

Vojenský historický ústav

Habsburská armáda a Slováci po rakúsko-uhorskom vyrovnaní

Porážka v prusko-rakúskej vojne roku 1866 odhalila vojenskú slabosť habsburskej monarchie. Znamenala oslabenie jej mocenského postavenia a stala sa aj predelom v jej vnútropolitickom vývoji.

Manévre cisárskej a kráľovskej armády roku 1893 v prítomnosti cisára Františka I., nemeckého cisára Viliama II. a saského kráľa Alberta

V rámci rakúsko-uhorského vyrovnania roku 1867 sa Rakúske cisárstvo pretvorilo na dualistický štátny útvar – Rakúsko-Uhorsko s tromi spoločnými ministerstvami pre financie, zahraničie a obranu. Jednotu oboch štátnych útvarov zastrešovala osoba panovníka.

V dôsledku nového štátprávneho usporiadania a po prijatí branného zákona z roku 1868 nastali podstatné zmeny v organizácii ozbrojených síl monarchie. Branná moc sa členila na viacero zložiek. Spoločné sily predstavovala cisárska a kráľovská armáda (Kaiserliche und Königliche Armee) a cisárske a kráľovské vojnové loďstvo (Kaiserliche und Königliche Kriegsmarine).

Teritoriálny charakter mali cisársko-kráľovská vlastibrana (Keiserlich-königliche Landwehr) v Predlitavsku a uhorská kráľovská vlastibrana (Magyar királyi Honvéd) v Uhorsku. Obidve vlastibrany spadali pod kompetenciu ministerstiev obrany v rakúskej a uhorskej časti monarchie. Tie riadili aj cisársko-kráľovskú domobranu (Keiserlich-königliche Landsturm) v rakúskej časti monarchie a uhorskú domobranu (Népfelkelés) v Uhorsku, ktoré sa aktivovali iba v prípade vojny. Po maďarsko-chorvátskom vyrovnaní roku 1868 bola

zriadená chorvátska vlastibrana (Hrvatsko Domobranstvo).

Prevratným významom v rámci prijatého branného zákona bolo zavedenie všeobecnej vojenskej služby. Všeobecná branná povinnosť sa vzťahovala na všetkých občanov od 19. roku veku do 42. roku veku. Zákon stanovoval, že 80 % schváleného ročného kontingentu nováčikov bude zaradených do spoločnej armády, ostatných 20 % zasa rovnomerne k rakúskej a k uhorskej vlastibrane.

V spoločnej c. a k. armáde trvala základná prezenčná služba tri roky, potom nasledovalo sedem rokov zálohy a desať rokov náhradnej zálohy. Vo vojenskom námorníctve to boli štyri roky v základnej službe, päť rokov v zálohe a tri roky v náhradnej zálohe. Odvedenci do uhorskej vlastibrany (honvédstva) po vykonaní dvojročnej základnej služby zostali 10 rokov v zálohe a potom boli prerazení do uhorskej domobrany.

Tri oficiálne reči

V armáde boli oficiálne stanovené tri jazykové okruhy. Veliacou rečou (Kommandosprache) bola v celej armáde nemčina, bola jazykom povelov, výcvikových predpisov. Služobná reč (Dienst-sprache) bola jazykom písomností a služobného styku v rámci miest ve-

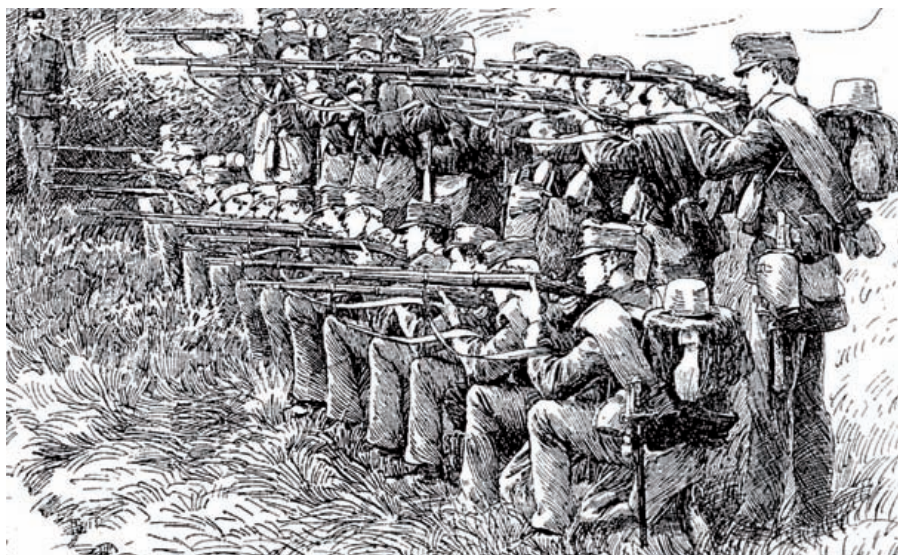
lenia, používala sa teda nemčina a maďarčina, prípadne chorvátčina. Tretím jazykom bola tzv. plukovná reč (Regimentsprache), ktorou sa stal jazyk takej národnostnej skupiny vojakov, ktorí tvorili najmenej 20 % stavu v pluku či inej samostatnej jednotke. Táto reč sa najčastejšie používala na dorozumenie s mužstvom v rámci pluku.

Každý dôstojník a kadet, ktorý do príslušného pluku nastúpil, si mal do troch rokov osvojiť plukovný jazyk, aby sa v ňom mohol dohovoriť s podriadenými. Poručíci mohli byť dokonca povýšení až po zvládnutí plukovnej reči. Jestvovali pritom aj také pluky, kde slúžili vojaci piatich národností, takže v rámci týchto plukov sa používalo viacero plukovných jazykov.

Na území monarchie bolo v druhej polovici 19. storočia 16 armádnych zborov, z ktorých šesť bolo dislokovaných na území Uhorska a dva zbory, s veliteľstvom v Bratislave a v Košiciach, na území Slovenska. Zborovým veliteľstvám podliehali v čase mieru spravidla dve, výnimočne tri pešie divízie, jazdecká a delostrelecká brigáda s príslušným počtom technických, spojovacích a tylových jednotiek. V čase vojny sa k týmto útvarom mali pripojiť aj vlastibranecké divízie. Základným článkom v organizačnej štruktúre branných síl boli pešie, jazdecké a delostrelecké pluky, ktoré sa členili na prápory a stotiny, respektíve jazdecké prápory a švadróny a delostrelecké oddelenia a batérie.

Arcivojvoda Albrecht Habsburský, ktorý sa roku 1869 stal generálnym inšpektorom rakúsko-uhorskej armády, sa pravidelne zúčastňoval na vojenských cvičeniach

Strelecký výcvik rakúsko-uhorskej pechoty

Dominancia pechoty

Pechota zostávala hlavnou údernou silou pozemných vojsk. Jazdeckto bolo zastúpené vo všetkých zložkách branných síl, delostrelectvo sa organizačne i výzbrojovo modernizovalo. Technické, tylové, sanitné, vozatajské a zásobovacie jednotky, ktorých počet a zloženie prešlo častými zmenami, sa v dobovej terminológii nazývali pomocnými zbraňami.

Po skúsenostiach z prusko-rakúskej vojny sa do výzbroje pechoty začali zavádzať zadovky systému Wänzel a Werndl, neskôr armáda puška Mannlicher. V jazdecktve sa okrem chladných zbraní zavádzali do výzbroje karabíny tej istej výroby. V delostrelectve pokračoval trend prezbroyenia dokonalejšími delami rôznych kalibrov s ryhovanou hlavňou, nabíjanými zozadu. Rýchlopalné zadovky si vynucovali prehodnotenie taktiky boja pechoty, v ktorej sa väčšia pozornosť sústredila na strelecký výcvik, disciplínu a taktické znalosti nižších veliteľov.

V dôsledku zmenenej zahraničnej politickej orientácie sa monarchia čoraz viac zblížovala s Nemeckom, takže, pevnostný systém budovaný prevažne v Čechách proti Prusku strácal na vý-

zname. Začali sa však modernizovať niektoré staré pevnosti na hraniciach proti Rusku a potenciálnym protivníkom na Balkáne. Aj pôvodne protiosmanské pevnosti na Slovensku, ako Nové Zámky, Košice, Komárno, Leopoldov, Bratislava stratili svoj strategický význam.

Z hľadiska zbrojného potenciálu Uhorska bolo dôležité, že podobne ako v Rakúsku, aj tu najmä od 90. rokov 19. storočia zaznamenalo veľký rozvoj železiarstvo a oceľiarstvo, niektoré odvetvia strojárskemu priemyslu a priemysel zbrojársky. Aj na území Slovenska pracovali viaceré firmy pre armádu.

Zloženie generality a dôstojníkov

Národnostne najhomogénnejšiu vrstvu v armáde tvorila generalita; nemčinu ako materinský jazyk používalo až 71 % zo všetkých generálov. Medzi generálmi nebol oficiálne ani jeden Slovák ani Rusín a Traian Doda bol jediným generálom rumunského pôvodu. Priemer vypočítaný z údajov vo vojensko-štatistických ročníkach o národnom zložení dôstojníckeho zboru spoločnej c. a k. armády v rokoch 1895 – 1911 dáva tieto výsledky: Nemci 78,5 %, Maďari 8,8 %, Česi 5,3 %, Srbi a Chorváti 2,8 %, Poliaci

2,6 %, Rumuni 0,7 %, Taliani 0,6 %, Slováci 0,5 %, Rusíni 0,14 %, Slovinci 0,1 %.

Slováci, ako vidno, mali teda absolútne najnižšie zastúpenie v dôstojníckom zbore, a to napriek tomu, že v armáde predstavoval ich podiel 4 %, v pechote dokonca okolo 10 %. Dôvodom bola predovšetkým vnútorne nerozvinutá slovenská spoločnosť, v ktorej chýbali najmä tie spoločenské vrstvy, z ktorých pochádzali príslušníci dôstojníckeho zboru. Ten sa regrutoval hlavne z drobnej šľachty, z dôstojníckych a úradníckych rodín a čiastočne z drobného mešťanstva.

Vojenská prisaha

Prisaha panovníkovi sa skladala v desiatich rôznych jazykoch. Oficiálna slovenská verzia vydaná roku 1874 znela:

Pešiak c. a k. armády s plnou poľnou podľa predpisu z roku 1888

„Prisaháme Jeho Apoštolskému Veličenstvu, našemu najjasnejšiemu kniežeti a pánu, Františkovi Josefovi Prvému, z Božej milosti cisaru Rakouskému, kráľovi Českému atd. a Apoštolskému kráľovi Uhorskému, verni a Jeho poslušni býť, že tiež chceme a budeme generálov Jeho Veličenstva, vôbec všetkých predstavených a vyšších svých poslúchať, je ctiť a jich ochraňovať, rozkazom a nařízením jich v každej službe dosti činiť, proti každému nepriateľu, buď on kdo buď, a kde koliv vóla Jeho cisarského a kráľovského Veličenstva tého požádá, na vode i na zemi, ve dne i v noci, v bitvách, v útociach, v sečích a v každom jinem podnikaní, vôbec, na každom mieste, každého času a v každej pripadnosti udatne a zmužile bojovať, že nechceme svých vojov, praporov, zástav a strelby nikdy opúšťať, s nepriateľom v nižádzne ani v najmenšie srozumienie vchádzať, že sa chceme ve všem dle vojenských zákonov a jak na hodné vojáky náleží, zachovať, a tak čestne žiť a čestne umrieť. Čehož nám dopomáhaj Bóh všemohúci. Amen.“

Text: doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.

Vojenský historický ústav

Presun delostreleckých batérií v poli

Príprava na majstrovstvá sveta vo futbale

Bez lopty

Majstrovstvá sveta vo futbale FIFA 2022 sa uskutočnia v Katare. Po prvý raz v histórii sa odohrajú v arabskej krajine a prvýkrát netradične v mesiacoch november a december. Hostiteľská krajina kladie vysoký dôraz na bezpečnosť po všetkých stránkach, neopomínajúc radiačnú, chemickú a biologickú ochranu.

Na základe žiadosti štátu Katar prostredníctvom veliteľstva NATO v Bruseli špecialisti RCHBO Ozbrojených síl SR pripravili a v dňoch 21. – 27. mája aj realizovali prvú fázu prípravy špecialistov ozbrojených síl Kataru vo Výcvikovom a testovacom centre RCHBO v Zemianskych Kostoľanoch.

Veliteľom špecifického výcviku bol náčelník RCHBO OS SR / ŠbSP GŠ OS SR plk. Oliver Toderiška. Výcvik zabezpečovali

príslušníci 103. práporu RCHBO Rožňava v súčinnosti so špecialistami RCHBO Vzdušných síl OS SR a VTC RCHBO. Cieľom bolo naučiť príslušníkov ozbrojených síl Kataru základné zručnosti radiačnej, chemickej a biologickej ochrany v prostredí kontaminovanom toxickými chemickými látkami. Naučili sa zvládať základné postupy detekcie, odberu vzoriek, dekontaminácie, ale aj zásady činnosti v kontaminovanom prostredí.

Radosť, hrdosť a spokojnosť

„Som hrdý, že sa tento špeciálny výcvik koná práve v unikátnom Výcvikovom a testovacom centre RCHBO v Zemianskych Kostoľanoch. Je to dôkaz, že veliteľstvo NATO dôveruje našim špecialistom RCHBO OS SR. Keď budem počas majstrovstiev sveta sledovať futbalové zápasy v televízii, vždy si pripomeniem a budem rád, že sme sa mohli aj takto podieľať na zabezpečení MS vo futbale,“ konštatoval riadiaci výcviku plukovník Toderiška.

Veliteľ cvičiacej jednotky 103. práporu RCHBO kapitán Marián Turic ho doplnil: „S výcvikom pre zahraničné jednotky máme bohaté skúsenosti, pravidelne zabezpečujeme aj výcviky s reálnymi toxickými látkami pre inštruktorov a expertov OPCW. Takže aj tento výcvik je špecifický v tom, že komunikácia prebieha v anglickom jazyku a že špecialisti Kataru sa pripravujú na zabezpečenie medzinárodného športového podujatia a nie na vojenské ohrozenie. Pozitívne hodnotím aktivitu a záujem cvičiacich pri plnení všetkých výcvikových úloh.“

„Sme radi, že sa nám podarilo zabezpečiť výcvik pre majstrovstvá sveta vo futbale,“ pochvalovala si Meghann Daigle z Centra na kontrolu zbraní, odzbrojenie a nešírenie zbraní hromadného ničenia veliteľstva NATO. „Veľmi sa mi páči spolupráca so špecialistami OS SR, oceňujem ich profesionalitu, flexibilitu a pripravenosť. Ďalšia fáza výcviku sa uskutoční v júli priamo v Katare pod vedením špecialistov z aliančného Centra výnimčnosti RCHBO Vyškov“.

Text a foto: pplk. v zál. Peter Sobek

Konštruktívny dialóg s odbormi

Generálny tajomník Služobného úradu Ministerstva obrany SR Peter Kozák sa 25. mája v Trenčíne zúčastnil na VIII. zjazde Slovenského odborového zväzu zamestnancov obrany.

V rámci rokovaní ocenil vzájomnú spoluprácu či už pri kolektívnom vyjednávaní alebo pri spolurozhodovaní a prijatí rozhodnutí a opatrení, ktoré si vyžadujú predchádzajúci súhlas odborovej organizácie alebo dohodu.

Zachovať a zlepšiť štandard

„Vzhľadom na korektné vzťahy – aj napriek nie vždy ľahkým témam, ktorých sa naše interakcie týkajú – je moja účasť na VIII. zjazde SOZ ZO samozrejmy a predsa úprimný prejav vďaky za konštruktívny sociálny dialóg,“ zhodnotil Peter Kozák, pričom vyjadril záujem pokračovať v spoločných rokovaniach v prospech stabilného pracovného prostredia, príležitostiach na rozvoj a sociálnych benefitov zamestnancov. Generálny tajomník Služobného úradu Ministerstva obrany SR zdôraznil spoločný cieľ sociálnych partnerov na úrovni rezortu, ktorým by v blízkej budúcnosti malo byť zachovanie nastaveného štandardu poskytovaných benefitov a v prípade, že to situácia umožní, aj jeho zlepšenie.

V prípade zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme ide v rezorte obrany po profesionálnych vojakoch o druhú najpočetnejšiu skupinu zamestnancov, a to v celkovom počte takmer 6 000 osôb. Títo prácu vykonávajú nielen na MO SR a v Ozbrojených silách SR, ale napr. aj v Akadémii ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, Vojenskom úrade sociálneho zabezpečenia, v Centre výcviku Leš a pod.

Predsedačka obhájila mandát

V rezorte obrany aktuálne platí Kolektívna zmluva na rok 2022, podpísaná po negociáciách na sklonku roka 2021. Podľa nej zostali zachované všetky zamestnanecké benefity z roku 2021. Pozitívom je aj fakt, že podľa kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa pre zamestnávateľov, ktorí pri odmeňovaní postupujú podľa zákona o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme na rok 2022, dôjde k zvýšeniu platových taríf zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme o tri percentá od 1. júla 2022.

Súčasnou programom bola voľba predsedu Slovenského odborového zväzu zamestnancov obrany, členov predsedníctva Výkonného výboru SOZ ZO a členov revíznej komisie SOZ ZO. Mandát predsedníčky obhájila Katarína Krajčová, ktorá by túto funkciu mala vykonávať ďalšie štyri roky. Generálny tajomník Služobného úradu Ministerstva obrany SR jej pri tejto príležitosti zablahoželal a poprial veľa síl a elánu v ďalšej činnosti.

Foto: Jakub Neubauer

Previerka menom P-T-S

Míting P-T-S býva pred hlavnou sezónou previerkou aj pre atlétov Dukly a inak to nebolo ani počas jeho 57. ročníka 9. júna v Šamoríne.

„**M**íting P-T-S je najkvalitnejšie atletické podujatie na Slovensku a konfrontácia so svetovou špičkou v domácich podmienkach je pre našich športovcov veľmi vzácna, preto sa teším, že Slovenskému atletickému zväzu sa podujatie tradične vydarilo – a že zabojovali aj reprezentanti Dukly,“ uviedol riaditeľ Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica podplukovník Matej Tóth, ktorý tu tiež zvykol ladiť formu ešte ako reprezentant v chôdzi.

Tour de chôdza

„V Šamoríne kráčam vždy prvú aj poslednú trojkilometrovú vzdialenosť v sezóne, na ktorej si preverím rýchlosť, takže ak dnes odkráčam za 11 minút 10 sekúnd, budem spokojný,“ uviedol dlhoročný reprezentant v chôdzi Miroslav Úradník. Na rozdiel od neho je Dominik Černý zatiaľ len zmluvným športovcom Dukly a aj on bude na tohtoročných Majstrovstvách sveta v USA a Majstrovstvách Európy v Nemecku štartovať na vytrvalostných 35, ako aj 20 kilometrov. „Bude to taká Tour de chôdza, pričom na Majstrovstvách sveta v Oregone v júli bude medzi dvadsaťpäťkou a tridsiatkou oddych 10 dní a v Mníchove v auguste len štyri. Vydržím a teším sa už z toho, že som sa kvalifikoval, nikto odo mňa

nič neočakáva, o to väčší mám priestor na prekvapenie,“ avizoval 24-ročný D. Černý, ktorého ambíciou je stať sa profesionálom Dukly. Najmladším chodcom v štartovnom poli národných pretekov bol len 14-ročný Šimon Bátovský. Syn bývalého vojenského chodca a dnes zamestnanca Dukly sa vlastne stal najmladším pretekárom, ktorý nastúpil na štart v histórii všetkých ročníkov P-T-S. „Teším sa, že s aktuálnym riaditeľom Dukly Matejom Tóthom má náš mládežnícky klub BCF Dukla Banská Bystrica ústretovej dohodu o spolupráci, takže môžeme trénovať aj na skvele renovovanom Národnom atletickom štadióne. Verím, že nie jedna z našich osemdesiatich žiackych chodeckých nádejí si raz oblečie aj dres seniorov VŠC,“ nádeja sa Bátovského tréner Milan Belko. V cieľi bol napokon prvý D. Černý (11:26:23) pred M. Úradníkom (11:34:49) a talentovaný Š. Bátovský (14:34:24) motivovaný svojimi vzormi si zlepšil osobák o takmer pol minúty.

Skvelá Ledecká

To, že v Dukle veje mladý víťaz, potvrdil tréner skokanov Radoslav Dubovský, ktorý prišiel do Šamorína s dvoma diaľkarskými nádejami: „Adam Hriň zo Žiaru je zatiaľ len náš zmluvný športovec, pritom výkonnostne je naj-

lepší na Slovensku. Ďalší môj zverenec Matúš Blšták je ešte v Slávii Trnava, ale už ho prijali na vysokú školu do Banskej Bystrice, takže perspektívne verím, že bude tiež štartovať v našom drese. Obaja sú skvelé talenty. Okrem toho, že merajú pomaly dva metre, majú v sebe ambície a dravosť, takže je na čom stavať,“ s veľavýznamným úsmevom dodal tréner R. Dubovský. Papierové predpoklady sa však pri jeho zverencoch nepotvrdili, v národných pretekoch zvíťazil Blšták (7,08), Hriň bol druhý (6,94).

Aktuálne najväčšia atletická hviezda Dukly, štvorstovkárka cez prekážky Emma Zapletalová pre zranenie len povzbudzovala z tribúny, takže riaditeľ Dukly Matej Tóth v medzinárodnom porovnaní, aj pokiaľ ide o výkon, najviac veril v disciplíne 400 metrov cez prekážky Daniele Ledeckej. Nesklamala (57,12), a hoci to bolo o sekundu za limitom na majstrovstvá sveta, v strhujúcom finiši tesne predbehla súperky z Bahrajnu a Portugalska. Ďalšej našej hviezdy Viktórii Forester naopak finiš na stovke nevyšiel (11,46) a bola štvrtá za pretekárkami z Trinidadu a Tobaga, USA a Barbadosu. Podobne na osemstovke skončila štvrtá Gabriela Gajanová (2:04,35), nad jej sily bola Britka, Fínka a Slovinka. V oštepe, kde dominoval majster sveta Anderson Peters z Grenady (85,85), bol Maximilián Slezák štvrtý (78,59). No a Šimon Bujna na štvorstovke (47:39) dobehol za zahraničnými pretekármi šiesty, podobne ako Matej Balúch na 400 m.

Prepíhanie mladých

„Sezóna bude náročná, na majstrovstvá sveta je kvalifikácia postavená dosť vysoko, z našej strany bude najmä v znamení chodcov. Preferenciou Dukly budú majstrovstvá Európy. Verím, že viacerí naši budú atakovať miesta v prvej desiatke,“ avizoval pplk. M. Tóth. Dodal: „Máme veľmi veľa mladých atlétov, ktorí sa usilujú dostať z juniorskej medzinárodnej špičky medzi elitných seniorov. V ich prípade ide o prechodné obdobie. Skôr môžu prekvapiť, ako by sme už toto leto očakávali od nich výraznejšie umiestnenie,“ povedal riaditeľ Dukly, opätovne zdôrazňujúc prípravu mladých talentov. Mladých športovcov privíta štadión Dukly aj na Európskych olympijských hrách mládeže (EYOF), kde od 24. do 30. júla prídu tri tisíce športovcov z pol stovky krajín. „Za našu krajinu je hlavným organizátorom Slovenský olympijský a športový výbor. Poskytneme štadión, halu, časť ubytovne či administratívnej budovy. Samozrejme, participovať bude aj personál. Tešíme sa – príďte povzbudiť.“ Spoluorganizátorom podujatia bolo mesto Banská Bystrica.

Preskúšanie po novom

„Nebolo celkom logické, aby sa, trebárs, vojenský kuchár porovnával pri preskúšaní z pohybovej výkonnosti s výsadkárom, preto sme kategórie profesionálnych vojakov rozdelili nielen podľa veku, ale aj podľa odborností,“ konštatoval hlavný telocvikár Ozbroyených síl SR podplukovník Vladimír Ulbricht.

Nový služobný predpis č. 109/2020 nadobudol síce platnosť už v roku 2020, ale na základe rozhodnutia ministra obrany Jaroslava Naďa sa predvlni preskúšanie nerealizovalo pre pandemickú situáciu. „Všetci vojaci boli vtedy ohodnotení známku výborne, čo si aj za svoje proticovidové nasadenie zaslúžili,“ mieni pplk. Ulbricht.

Po cvide s motiváciou

Už vlni bol každý profesionálny vojak posudzovaný z pohybovej výkonnosti nielen v rámci vekových kategórií, ale aj kategórií podľa funkcie, ktorú tabuľkovo zastáva – a to v skupinách A až E. „Napríklad v skupine A je veliteľ síl pre špeciálne operácie, hlavný telocvikár, ako aj napríklad väčšina poddôstojníkov – špeciálov,“ konkretizoval pplk. Ulbricht. V skupine B sú spojári, v C logisti, D počítačoví experti alebo niektorí zdravotníci a kuchári sú v E – pričom aj v týchto prípadoch vždy ide o typ pozície či druh vojska. „Batéria testov aj vekové kategórie pritom ostali zachované,“ potvrdil hlavný telocvikár. Pripomeňme, že v rámci preskúšania z vytrvalostných disciplín si možno vybrať medzi 12 minútovým behom alebo plávaním na 300 metrov voľný spôsob. V rýchlostných disciplínach je v ponuke člnkový beh 10 x 10 metrov alebo šprint na 60 metrov. Silové disciplíny majú v ponuke sedýlahy, muži si môžu vybrať aj zhyby na hrazde a ženy skok do diaľky z miesta. A ako preskúšania dopadli? „V zmysle Smernice o príprave Ozbroyených síl SR na rok 2021 sa uskutočnilo 12 termínov preskúšania z pohybovej výkonnosti. V rámci štvorúrovňového hodnotenia získalo výborne hodnotenie 50,06 % preskúšaných, dobre, čiže dvojku, malo 42,7 %. Nevyhovujúcich bolo 2,54 %.“

A aká je tendencia? „Ak priemerná známka v rámci ozbrojených síl v roku 2019 bola 1,66, vlni to bolo podľa nového hodnotenia 1,58. Očakávali sme po pandémii výsledky o niečo slabšie, ukázalo sa však, že vojaci aj počas pandémie mali vysokú motiváciu udržať si požadovanú fyzickú zdatnosť,“ konštatoval pplk. Ulbricht. Pripustil však, že prekonanie ochorenia Covid-19 s ťažkým priebehom malo istý vplyv na ne-

Vlni dosiahol v preskúšaní z pohybovej výkonnosti najlepší výkon medzi mužmi por. Erik Kosár. Zabehol za 12 minút 3 200 metrov (80 bodov), 60 metrov za 7,3 sek. (95 bodov) a urobil 25 zhybov (100 bodov). S 275 bodmi mal výborné hodnotenie. Slobodníčka Dana Kováčová za 12 minút zabehla 2 800 metrov (93 bodov), 60 metrov za 8,0 s (100 bodov) a za minútu dosiahla 60 opakovaní sedýlah (85 bodov). Spomedzi príslušníkov OS SR získala najviac bodov: 278. Obaja slúžia v Rožňave.

účasť na preskúšaní zo zdravotných dôvodov. „Bolo to však len 2,54 % vojakov, čo nie je vysoký podiel, pričom ide približne iba o pol percenta viac ako pred tromi rokmi.“

28 je viac ako 8

Tento rok je v ozbrojených silách plánovaných 12 termínov preskúšania z pohybovej výkonnosti. Ten posledný bude koncom novembra. „Ak niektorý vojak preskúšaním neprejde, v budúcom roku bude zaradený do prípravy pod dohľadom odborného telovýchovného pracovníka. Zároveň sa zúčastní na jednom z prvých termínov preskúšania v roku 2023,“ avizoval pplk. Ulbricht. Isté je, že ak niekto neurobí preskúšanie dvakrát po sebe, musí odísť z ozbrojených síl. „Každý, kto je takpovediac v ohrození, nech sa obráti na telovýchovného pracovníka jednotlivých útvarov a zariadení OS SR, ktorý mu zostaví tréningový plán, ale bude aj kontrolovať jeho postupnosť a primeranosť v zaťažení s ohľadom na jeho zdravotný stav, aby nedošlo k zbytočnému zraneniu,“ odporúča pplk. Ulbricht.

Koľko telovýchovných pracovníkov v ozbrojených silách máme? „Ak nás v roku 2005 bolo osem, teraz nás je dvadsaťosem,“ porovnal hlavný telocvikár, pričom mal na mysli kolegov, ktorí na svoju špecializáciu spĺňajú predpísané telocvikárske alebo trénerské vzdelanie. Predtým viacerí vrátane kolegov telocvikárov v poddôstojníckych hodnostiach nemali potrebné vzdelanie. Dnes absolventi telovýchovných či príbuzných fakúlt záujem o službu v OS SR majú. A na ilustráciu, spomeďme telocvikárov je v súčasnosti jedna žena.

„Ide to dobrým smerom, podarilo sa nám systematizovať hodnostnú štruktúru. V práporoch sú telovýchovní pracovníci poručíci, v brigádach nadporučíci a kapitáni, vo veliteľstvách síl majori. V generálnom štábe je plánovaná hodnosť podplukovník, ktorá je od 1. mája súčasťou odboru prípravy ozbrojených síl Strategického centra krízového manažmentu.“

Dvojstranu pripravil: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, SITA

Obilie ako zbraň

Vojna na Ukrajine netrvala ešte ani 30 dní, keď Generálny štáb Ozbrojených síl Ukrajiny prvýkrát informoval o chaotickom zamíňovaní územia, ničení poľnohospodárskej techniky a potenciálnom ohrození osevnej kampane. V kontexte obrázkov horiacich ukrajinských sýpok sa dnes téma ohrozenia globálnej potravinovej bezpečnosti skloňuje čoraz intenzívnejšie.

Môže ruská agresia na Ukrajine spôsobiť svetovú potravinovú krízu?

V roku 2021 bola Ukrajina najväčším vývozcom slnečnicového oleja, druhá bola vo vývoze jačmeňa, repky olejnej či medu, v kukurici štvrtá a v pšenici piata. Nezanebateľné miesto zastávala i vo vývoze ďalších poľnohospodárskych produktov. Na porovnanie, vývoz slnečnicového oleja z Ukrajiny by hravo pokryl celú dovoznú potrebu EÚ. Vývoz obilnín by vystačil na pokrytie dovozu skupiny štátov Egypt, Turecko, Indonézia a Irán, v ktorých žije viac než pol miliardy ľudí. Je teda nepochybné, že zastavenie exportu ukrajinskej poľnohospodárskej produkcie môže mať globálne následky.

Strategické potraviny

Využívanie jedla na vojenské účely má takú dlhú históriu ako vojny samé. Trávenie studní, spaľovanie zeme či ničenie zavlážovacej infraštruktúry boli bežnými taktikami od antiky až po dnešné dni. Asi najočividnejším príkladom, keď sa hlad využíva na vojenské účely, je obliehanie – ak obranca nemá prístup k dostatku jedla, skôr alebo neskôr sa útočníkovi vzdá.

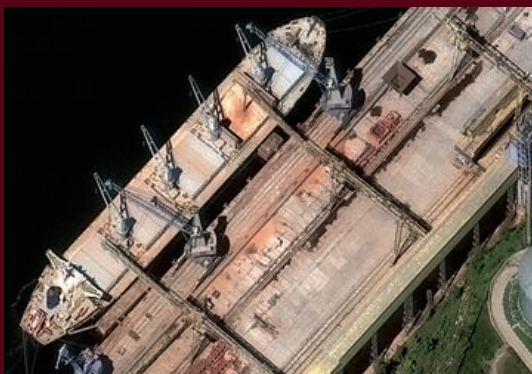
Medzi dobre dokumentované prípady, keď jedlo hralo významnú úlohu vo vojenskej stratégii, patrí Hitlerov útok na Sovietsky zväz. Nacistické Nemecko malo vypracovaný detailný plán, ktorý predpokladal vyvážanie poľnohospodárskej produkcie na domáci front. Nešlo len o nasýtenie Nemcov, ale predovšetkým o vytvorenie podmienok na vyhladovanie miestneho obyvateľstva, čím by sa pripravil priestor pre budúce osídľovanie.

Nie vždy boli pokusy využívať jedlo ako nátlak až také brutálne. Napríklad, počas francúzskej revolúcie sa Británia rozhodla uvaliť embargo na vývoz pšenice do Francúzska, aby tak oslabil radikálny jakobínsky režim. Táto taktika nepriniesla žiadny úspech. V prvom roku si francúzska vláda zabezpečila jedlo mohutným utláčaním roľníkov. V tom nasledujúcom sa podarilo zaobstarať dodávky zo zahraničia, predovšetkým z Talianska, severnej Afriky a Spojených štátov. Výsledkom bolo, že v dôsledku embarga trpeli obyčajní ľudia na oboch stranách kanálu. Francúzski roľníci pre represívny režim, britskí pre stratu obdoby.

Podobný prípad bol zaznamenaný počas invázie Sovietskeho zväzu do Afganistanu. USA nemali vôľu zakročiť vojensky, avšak situáciu nechceli nechať bez odozvy. Preto sa v januári 1980 rozhodli zakázať do ZSSR vyvážať obilie. Produkcia a zásoby v Sovietskom zväze však dokázali uspokojiť potreby domáceho trhu s potravinami. Nedostačovali len na tvorbu krmiva pre dobytok. Socialistický režim sa so situáciou vyrovnal tak, že poľnohospodárske zvieratá predčasne zabíjal, čím prechodne zvýšil produkciu mäsa na domacom trhu. V nasledujúcich mesiacoch sa mu podarilo zabezpečiť nových dodávateľov a zmeniť štruktúru domácej produkcie. Embargo tak bolo možné prekonať bez badateľných dlhodobých následkov. Ukrátení boli predovšetkým farmári v Amerike, ktorým sa znížili výkupné ceny. Po zmene politického vedenia v roku 1981 USA embargo opustili pre jeho neefektívnosť.

Stalin využil hladomor ako zbraň na zlomenie Ukrajiny, keď nechal ukrajinským roľníkom zhabať všetko obilie vrátane osiva. V rokoch 1932-33 zahynulo vinou nedostatku potravín 3 – 5 miliónov Ukrajincov.

Záber z družice zachytáva ruskú nákladnú loď naloženú ukrajinskou pšenicom v Ruskom okupovanom prístave Sevastopol' na Kryme 19. mája tohto roku

Ukrajinská pšenica v ruských rukách

Situácie, ktoré sme opísali, vo viacerých prípadoch ohrozili potravinovú bezpečnosť či spôsobili rozsiahle hladovanie. Mali však skôr lokálny, než globálny charakter. Kríza, ktorá hrozí v dôsledku blokovania vývozu ukrajinskej produkcie, má však kvantitatívne i kvalitatívne odlišný rozmer.

V minulosti nebolo pravidlom, aby jedna krajina v rámci vojenskej stratégie blokovala vývoz poľnohospodárskej produkcie iného štátu. Navyše, nestávalo sa, že by pre nedostatok jedla trpeli predovšetkým ľudia, ktorí s prebiehajúcim konfliktom nemajú nič dočinenia. Dnes svetoví experti predpokladajú, že riziko hladu hrozí stovkám miliónov ľudí predovšetkým v rozvojových krajinách.

Kremeľ si okolností uvedomuje a bude ich chcieť využiť vo svoj prospech. Veľmi dobre pozná slabé miesta Západu, na ktoré potrebuje zatlačiť. Z krízy, ktorú sám spôsobil, chce opätovne vyjsť ako víťaz a pritom maximalizovať straty protivníka.

Prvý krok sa mu už podarilo dosiahnuť. Cena pšenice za posledných niekoľko mesiacov narástla o 60 % a Rusko si na ňu zabezpečilo dostatočne výhodné kontrakty. Vďaka tomu od začiatku roka už na daniach vyzbieralo asi 1,8 miliardy eur z predaja poľnohospodárskej produkcie.

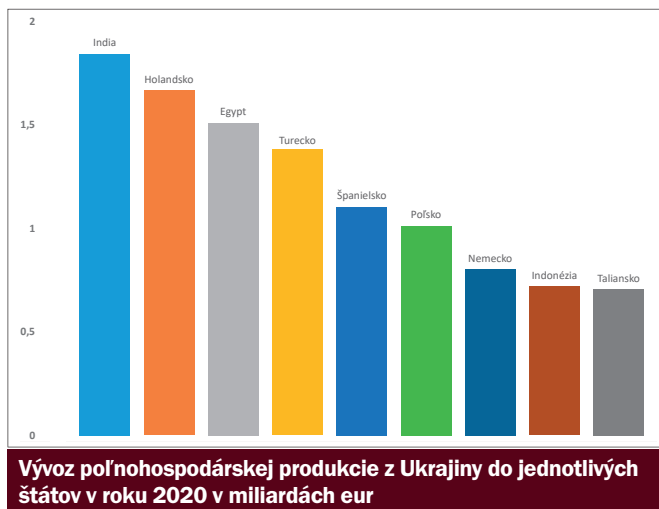
Naopak, Ukrajina sa musí boriť so stratou ziskov. V minulom roku sa predajom obilnín, ktoré v 90 % prípadov exportovali po mori, podarilo zarobiť viac než 25 miliárd eur. Ak by

Vývoj cien potravinárskej pšenice vo svete od 1. januára 2021

sa asi ¼ produkcia vyviezla vlakmi, ako to predpokladajú experti, strata ostáva citeľná. Navyše, je vylúčené uvažovať o úplnom prevoze cez Európu, keďže na území EÚ existuje len minimum prístavov s terminálmi schopnými obslúžiť také veľké objemy obilnín.

Blokovanie ukrajinskej pšenice však Kremeľ sleduje aj širšie, hybridné ciele. Tu hrá rolu viacero rozmerov. Utrpenie obyvateľov chudobných štátov bude pre Európanov viditeľné i citeľné. Je nepochybné, že v spoločnosti sa budú čoraz častejšie ozývať hlasy volajúce po uzavretí nejakej formy kompromisu s Putinom, čím by sa zabránilo hladomoru. Demokratické spoločenstvo bude oslabené vzájomnými

nezhodami, a nezávisle od výsledku, Kremeľ bude opätovne profitovať.

Nárast hladu v rozvojových krajinách má zároveň potenciál zvyšovať migráciu. Experti predpokladajú, že zvýšením podielu hladujúcich vo svete priamo úmerne vzrastie počet ľudí nútených opustiť svoje domovy za vidinou lepšieho života. Kremeľ si uvedomuje, že cieľom masových migračných vln nebýva Rusko, ale rozvinuté západné krajiny. Tiež vie, ako niektoré vrstvy obyvateľstva citlivo reagujú na prisťahovalcov. Je preto nepochybné, že jeho záujmom je vytvoriť v západných krajinách nestabilitu a rozbroje, ktorými sa lídri budú musieť zaoberať. Tým zároveň oslabí pozornosť spoločnosti v demokratických krajinách, ktoré venujú udalostiam na Ukrajine.

Na nie poslednom mieste sa Rusko všetkými týmito krokmi pokúša vytvoriť tlak na Západ s cieľom uvoľniť uvalené sankcie. Využíva pritom podľa neho slabinu demokracie, ktorou je vplyv nálad obyvateľstva na rozhodnutia ich demokraticky zvolených zástupcov. Je nepochybné, že západní lídri budú musieť vyvážiť rôzne pohľady na svet. Závisí od ich politického umenia či dokážu obyvateľov presvedčiť o jednotlivých rozhodnutiach.

Honba za víťazstvom

V dnešnej situácii Kremeľ vo svojom konaní uplatňuje cynický pragmatizmus, ktorý má prevahu nad humanitárnymi dopadmi. Západné spoločenstvo by malo dôsledne zvažovať aké reakčné kroky podnikne, aby si zachovalo civilizovanú tvár pred najviac dotknutými krajinami, a zároveň aby nepodkopalo doterajšie úsilie Ukrajiny v boji za svoju nezávislosť.

Historické príklady, ktoré sme uviedli, dávajú nádej, že Putin vo svojom úsilí neuspeje. Dúfajme, že i Západ situáciu využije na svoj rozvoj a sebapoznanie. Výsledkom by mala byť strategická vízia odstraňovania svojich slabín, aby ich diktátori budúcnosti nemohli tak jednoducho zneužívať.

Text: Maroš Cuník
Analytický útvar MO SR

Experti predpokladajú, že zvýšením podielu hladujúcich vo svete vzrastie počet ľudí nútených opustiť svoje domovy. Kremeľ si uvedomuje, že cieľom masových migračných vln nebýva Rusko, ale rozvinuté západné krajiny.

V suchom postihnutom Somálsku, Etiópii a Keni zomiera od hladu jeden človek každých 48 sekúnd

3 TIPY

NA TURISTIKU V OKOLÍ SMREKOVICE

**CHYSTÁTE SA DO HOTELA GRANIT SMREKOVICA?
TAK POTOM VÁM PONÚKAME 3 TIPY NA TURISTIKU
V OKOLÍ, KTORÉ SÚ VHODNÉ I S DEŤMI.**

JÁNOŠIKOVÁ KOLKÁREŇ

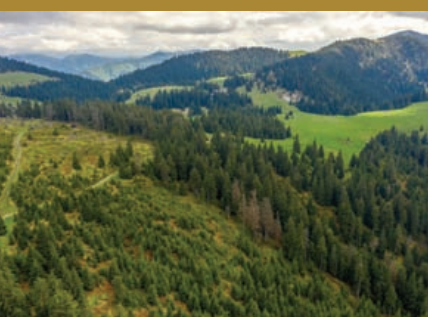
Trasa vedie priamo pred hotela a je dlhá cca 2km.
Uvidíte krásne prírodné scenérie s výhľadmi na
okolité lesy, doliny a kopce.

ŠPIRUŇSKÉ SEDLO

Vzdialené 4,7km od hotela, v smere na Malinô Brdo.
Výstup potrvá cca 1:46 hod. a za priaznivých
podmienok dovidíte až na Babiu horu, či Veľký Choč.

VLKOLÍNEC

Trasa dlhá 10,7km vedie pred Hotela Granit až do
samotnej dedinky Vlkolíneč, zapísanej i do kultúrne-
ho dedičstva UNESCO. Ide o zaujímavé miesto, ktoré
sa oplatí navštíviť. Navyše, sa deti dozvedia i zau-
jímavé informácie o remeslách, či starých domcoch.

MILITARY ENGLISH

HUNGER (WAR)GAMES

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Foto: UN Photo/Eskinder Debebe

According to the Global Report on Food Crises 2022 at least 193 million people are facing **acute** hunger and are in need of urgent assistance across 53 countries because of conflict, economic shocks and extreme weather caused by climate change. The number has nearly **doubled** since 2016. The COVID-19 pandemic has dramatically increased the risk of **severe** hunger in some regions of the world, while the 2022 Russian invasion of Ukraine resulted in a rapid increase in food prices and **shortage** of food supplies around the world. Much of the concern is related to supply shortages of **key commodity** crops, such as **wheat**, corn, and oil seeds. Even before the war in Ukraine, food prices were already at record highs: as of February 2022, **year-over-year** food prices were up 20% according to the Food and Agriculture Organization. The war further increased year-over-year prices another 40% in March. As Simon Tisdall put it in his report for The Guardian: „Russia’s war has **compounded** or accelerated pre-existing food deficits and inflationary trends arising from a host of linked factors: the negative economic impact of the pandemic; resulting supply-chain, employment and transport problems; extreme weather and climate-crisis-related falls in output; spiraling energy costs; and numerous other ongoing conflicts worldwide.“

In May 2022, António Guterres, the UN Secretary General, said Ukraine-related shortages could help “**tip** tens of millions of people **over** the edge into food insecurity”. The result could be “**malnutrition**, mass hunger and **famine** in a crisis that could last for years” – and increase the chances of a global recession. However, recession is only one of the after-effects: the shortage of food will likely result in a surge in political turbulence, humanitarian crises, instability and geo-strategic rivalries across a hungry world.

In many parts of the world, especially Africa, food insecurity is nothing new. Hunger is the norm and the risk of famine is ever-present, often **exacerbated** by conflict and climate change. But if other, relatively more “**resilient**” countries collapse, the results could be catastrophic. Take Egypt, for instance: it is the world’s largest wheat importer with around 70 million people rely-

ing on state-subsidized bread. Russia and Ukraine accounted for 80% of Egypt’s grain imports last year. Or Iran, where the dire situation is further made worse by tough US sanctions and a tyrannical, clerical regime. If living standards continue to fall, there could be an explosion similar to the nationwide uprising of 2017-18.

“An absolute crisis is unfolding before our eyes,” the World Food Program’s director, David Beasley, said following visits to Benin, Niger and Chad. “We’re running out of money, and these people are running out of hope.”

To complete the thought: we’re running out of time too.

QUESTIONS:

1. Prečo boli ceny potravín aj pred vojnou na Ukrajine také vysoké?
2. Aké sú najväčšie riziká potravinovej krízy?
3. Ktoré krajiny sú najohrozenejšie a prečo?

GLOSSARY

- **acute** – akútny;
- **doubled** – zdvojnásobil sa;
- **severe** – závažný;
- **shortage** – nedostatok;
- **key commodity** – kľúčové komodity;
- **wheat** – pšenica;
- **year-over-year** – medziročný;
- **compounded** – pospájala, poskládala;
- **host** – záplava, hromada;
- **tip over** – preklopiť, prepadnúť (cez niečo);
- **malnutrition** – podvýživa;
- **famine** – hladomor;
- **exacerbated** – zhoršený, znásobený;
- **steadfast** – odolný.

Vaše starosti... ...na našu hlavu

Ako je to s rodičovskou a materskou dovolenkou pre profesionálnu vojačku? Majú vojačky nárok na tehotenský príplatok?

V rezorte obrany je v súčasnosti približne 12,5 % profesionálnych vojačiek v rôznych druhoch štátnej služby. Keď príde čas na rodinu a deti, služobne mladšie ženy často nevedia ako postupovať, a tak hľadajú informácie o tom, na čo majú v štátnej službe nárok.

V prípade tehotenstva vzniká u profesionálnej vojačky nárok na tehotenské. Tento nárok vznikol k 1. 4. 2021 novelou zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) a to konkrétne § 9a. Profesionálnej vojačke vzniká po splnení podmienok zákona o sociálnom poistení nárok na tehotenské od začiatku 27. týždňa pred očakávaným dňom pôrodu určeným lekárom a zaniká dňom skončenia tehotenstva. Výška tehotenského je 200 eur mesačne.

Vojačka čerpá materskú dovolenku 6 týždňov pred termínom pôrodu, ktorý určí lekár. Počas materskej dovolenky je ustanovená na funkciu a jej finančné náležitosti sa vyplácajú v zmysle zákona o sociálnom zabezpečení § 10. Dĺžka materskej dovolenky je individuálna, ale väčšinou trvá 34 týždňov. Matke s jedným novonarodeným dieťaťom prislúcha 34 týždňov, ak sa jej narodí dve

a viac detí 43 týždňov, osamelá matka má nárok 37 týždňov, otec alebo adoptívny rodič 28 týždňov, adoptívny rodič alebo otec pri dvojčikách 37 týždňov, osamelý otec alebo adoptívny rodič 31 týždňov.

Po skončení materskej dovolenky vojačka požiada veliteľa o udelenie rodičovskej dovolenky s uplatnením § 217 zákona 281/215 Z. z. zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „o štátnej službe“) o rodičovskú dovolenku v zmysle § 141 zákonníka práce. Vzápätí veliteľ spracuje návrh na zaradenie do neplatennej zálohy v zmysle § 74 zákona o štátnej službe. Na prehlbenie starostlivosti o dieťa je zamestnávateľ povinný poskytnúť žene a mužovi, ktorí o to požiadajú, rodičovskú dovolenku až do dňa, v ktorom dieťa dovŕši tri roky veku. Ak ide o dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav dieťaťa vyžadujúci osobitnú starostlivosť, je zamestnávateľ povinný poskytnúť žene a mužovi, ktorí o to požiadajú, rodičovskú dovolenku až do dňa, v ktorom dieťa dovŕši šesť rokov veku. Táto dovolenka sa poskytuje v rozsahu, o aký rodič žiada, spravidla však najmenej na jeden mesiac.

mjr. v. v., Ing. Karol Viežba

Akadémia ozbrojených síl M. R. Štefánika,
Liptovský Mikuláš

Foto: Ivan Kelement

Pek(eli)ne po slovensky

Odstavili odstavec!

Krátky slovník slovenského jazyka vysvetľuje význam slova **odsek** ako relatívne samostatnú časť textu, ktorej začiatok je umiestnený v novom riadku. V jazykovej praxi sa neraz stretávame s používaním jeho nesprávneho ekvivalentu odstavec. Slovo odstavec však nepatrí medzi spisovné jazykové prostriedky a súčasne

kodifikačné príručky spisovnej slovenčiny ho hodnotia ako nespisovné. Preto je potrebné používať iba slovo **odsek**, napríklad vo vyjadreniach: v týchto textoch nie sú **odseky**; postupujte podľa § 7 **odsek** 3 zákona o štátnom jazyku; doplnili prvý **odsek** v článku 101 Ústavy Slovenskej republiky; daj túto vetu do nového **odseku**; pôvodný text rozšírili o dva nové **odseky**... (MK SR)

SLEDUJTE NA INTERNETE

OBRANA

eBULLETIN MO SR

Facebook
Ministerstva obrany SR

Facebook
Ozbrojených síl SR

Youtube kanál
Ministerstva obrany SR

Youtube kanál
Ozbrojených síl SR

Instagram
Ministerstva obrany SR

Instagram
Ozbrojených síl SR

Twitter
Ministerstva obrany SR

PERSONÁLNY ÚRAD OS SR
v Liptovskom Mikuláši
ODDELENIE VÝCHOVNÝCH A KULTÚRNYCH ČINNOSTÍ

**CELOREZORTNÉ SÚŤAŽNÉ
PREHLIADKY**

FotoAtak 2022
Kategoríe: 1. OS SR vo fotografii
2. Život vojaka
3. Voľná tvorba

Galéria MIL 2022
Kategoríe: 1. Maliarstvo, sochárstvo
2. Úžitkové umenie
3. Detská tvorba

Uzávierka súťažných prehliadok
12. október 2022

osveta.mil.sk personal.mil.sk

Nekomunistický odboj

Ak je jedným z dvoch najuznávanejších odborníkov na občiansky protifašistický odboj na Slovensku Jozef Jablonický, tým druhým je Karol Fremal. A ak J. Jablonický venoval najväčšiu pozornosť odbojovej činnosti v Bratislave a na západnom Slovensku, profesor Fremal pracuje s dôrazom aj na občianske nekomunistické odbojové skupiny z regiónov stredného a východného Slovenska. Jeho monografia Nekomunistický odboj na Slovensku v rokoch 1938 – 1944, ktorú vydalo Múzeum Slovenského národného povstania, prezentuje prvé prejavy opozície a odboja proti režimu na Slovensku po získaní autonómie a vzniku vojnovnej Slovenskej republiky v rokoch 1938 a 1939. Na rozdiel od Jablonického K. Fremal analyzuje aj činnosť sociálnych demokratov. Cenná je jeho encyklopedická práca pri zostavení zoznamu rôznych občianskych odbojových skupín. Od tých, ktoré zabezpečovali ilegálne prechody do zahraničia, cez spravodajské skupiny až po odbojové skupiny mládeže alebo sokolov. Od skupiny Jána Milička v Skalici cez skupinu Miloša Juráša v Brezne, až po tú, ktorú v Prešove viedol Pavol Neckár. (pv)

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXX. • č. 7/2022 • Redakčná uzávierka 23. 6. 2022 • Do výroby zadane 24. 6. 2022 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v. v., tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslovenské tlačiarne Skalica, s. r. o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS SR • NEPREDAJNÉ

LOŽ MESIACA

Nemecko a utečenci z Ukrajiny

Viac ako 19 000 slovenských používateľov Facebooku zdieľalo v máji tvrdenia, že ukrajinským utečencom v Nemecku sa od 1. júna končí voľný pohyb a budú povinní hlásiť celý svoj majetok nemeckým úradom, inak budú čeliť trestnej zodpovednosti. Je to lož. Od 1. júna môžu ukrajinskí utečenci v Nemecku dokonca poberať vyššie sociálne dávky ako dosiaľ. Nemecko umožnilo ukrajinským utečencom, ktorí sa uchádzajú o pomoc vo forme sociálnych dávok, prístup k rovnakým programom sociálnej pomoci, aké majú aj ostatní nemeckí občania či azylanti. Nahlásenie výšky príjmu či hodnoty použiteľného majetku je súčasťou kritérií uchádzania sa o sociálnu pomoc, avšak nie je povinnosťou pre všetkých utečencov.

Povinnosť nahlásiť majetok či finančné prostriedky sa vzťahuje iba na tých, ktorí majú záujem o finančnú pomoc a vedia preukázať, že sú v hmotnej núdzi. Teda nie na všetkých prichádzajúcich utečencov pred vojnou.

Text a foto: TASR

Nedostali ste OBRANU?

Ozvite sa nám na telefón 0960 31 29 84 ☎
alebo na mail obrana@mod.gov.sk ✉

24/7
zminut24/7

#ajprenevojakov
#ovojakoth

QR code

YouTube icon, Facebook icon

npor. Mgr. Ľuboš Kohút
štábný kaplán
Základňa nasaditeľných komunikačných
informačných systémov Ružomberok

Včely a muchy

Krásna lúka pri veľkej stajni... Včela si sadá na kvet, naopak, mucha bude starostlivo hľadať to svoje lajno. Podobne ako ľudia; sú dobrí i zlí. Včelu v sebe právom cítime preto, že je našou podstatou vytvárať božskú sladkosť lásky. Je to krásna a božská schopnosť. Túto schopnosť však môžeme v sebe „zrušiť“. V stredoveku verili, že muchy sa rodia zo špiny. Primitívny človek nevidí a nechráni sa pred pascami zlého ducha. Múdry bdie, aby sa nestal médiom zla. Žiaľ, fascinácia temnotou u niektorých isto udivuje aj samotného diavla. Začína sa kariéra muchy – másiarky. Človek prestane hľadiť do Neba. Zo svojej obľúbenej kopy si vytvorí obraz samého seba, peňazí či hviezdy, ktorú nafarbí hoc aj načerveno. Nič to však nemení na fakte, že je to hnoj a človek si svoj nový genofond muchy zaslúži. Navonok vidíme, že daný človek tvorí medu menej, neskôr je horký, až napokon šíri zápach a infekciu. Ak je pri nás nejaká mucha, je to otravné. Ak je z dôvodu ľudskej zloby viac hnoja – hriechu, je aj viac múch až po mieru egyptskej pohromy. Vtedy roje múch vzlietnu a začnú svoju špeciálnu operáciu. Hrôza! Ostáva nám dúfať a modliť sa za príchod nebeských vtákov – anjelov, aby to s tými muchami vyriešili. Včely však vytvárajú ešte krajšiu skutočnosť ako je med. Dokážu chrániť úl až po sebaobetu. „Nik nemá väčšej lásky ako ten, kto položí život za svojich priateľov!“ Najkrajším prejavom ľudskosti, a pre vojakov aj najlepším vzorom, je hrdinstvo ukrajinských vojakov chrániacich svoju vlasť. Mnohí v boji proti presile položili aj svoj život. Verím v ich slávu v Nebi a zároveň aj v potrestanie zla. Na záver dve rady pre „včely“: prvá z biblie: „Svätý nech sa ďalej posväčuje!“ Tá druhá je od môjho suseda: Niekedy sa včela zbytočne namáha vysvetľovať muche, že nektár kvetu je chutnejší ako lajno.

Ako zmierniť stres

Zvyčajne to pramení z obáv, že rovnaká situácia sa môže stať aj tam, kde žijete. Toto predstavuje bežnú ľudskú reakciu. Katastrofizácia a zameranie sa na „čo keby“ môže spôsobiť vlnu negativity a zvýšiť úzkosť. Z obsedantných obáv nie je žiadny skutočný úžitok, najmä ak je konflikt mimo vašej kontroly. Existuje však niekoľko spôsobov ako znížiť stres a rozpoznať svoje emócie. Na zníženie stresu možno vykonať niekoľko jednoduchých krokov, ktoré môžete podniknúť na ochranu svojho duševného zdravia a udržanie pocitu pokoja.

Obmedzte príjem informácií

Čítanie nových správ je dôležité, aby ste pochopili, čo sa deje vo svete. Dôležité je však voliť kvalitný zdroj informácií, a vyhýbať sa takým, ktorých primárnym cieľom je upútať vašu pozornosť kontroverzným titulkom, dokážu viac vyvolať strach, než poskytnúť overené informácie. Nepretržitý tok informácií môže byť paralyzujúci. Ďalším dôležitým krokom je obmedziť informácie zo sociálnych sietí. Nekonečné listovanie novými príspevkami a príbehmi pri zaplavení virtuálnym hlukom môže vytvoriť negatívnu atmosféru paniky a záhuby. Pokiaľ si vyberiete denný časový rámec na sledovanie správ, využite tento čas na čítanie a počúvanie informácií z dôveryhodných, etických a objektívnych zdrojov. Dôležitým krokom je náhrada času na sociálnych sieťach pobytom v prírode a dostatočným pohybom. Odhláste sa na chvíľu z Facebooku, Twitteru a Instagramu. Choďte von a užívajte si prírodu. Pobyt vonku môže znížiť stres, úzkosť a depresiu. Nezabudnite pri tom na zapojenie rodinných príslušníkov. Dýchanie čerstvého vzduchu má upokojujúci účinok a umožňuje vám sústrediť sa. Pozitívny účinok sa prejaví aj pri relaxačných cvičeniach, ktoré môžete vykonávať priamo doma.

Cvičte

Benefit v znížení úzkosti predstavujú relaxačné cvičenia. Prvou podmienkou relaxácie je vylúčiť rušivé vplyvy alebo podnety. Veľmi dôležitá je poloha, v ktorej sa cvičiaci najlepšie uvoľní. Je to napríklad poloha ľah na chrbte s pokrčenými dolnými končatinami, pričom sa vnútorná strana kolien navzájom

1

Ruská agresia na Ukrajinu so sebou prináša veľa zlého. Tok informácií o vojne výrazne psychicky ovplyvňuje ľudí. U niektorých to môže vyvolať úzkosť a depresiu.

dotýka, čím sa zabezpečí minimalizácia napätia v dolných končatinách (obr. 1).

Druhou vhodnou polohou je poloha na boku (obr.2).

2

Po zaujatí relaxačnej polohy začíname:

1. Nácvik vyvolania pocitu tiaže

Pri cvičení sa zameriavame na jednotlivé časti tela, pričom postupujeme od hlavy ku končatinám; snažíme sa o vyvolanie pocitu úplného uvoľnenia svalov, ktoré sa nám zdajú byť ťažké, akoby „ponorené do podlažky“. Môžeme pri tom používať formulku napríklad: „Pravá dolná končatina je celkom uvoľnená, ťažká a bez pohybu.“ Takto si v mysli prejdeme celé telo, ktoré je po prvej fáze bez zvýšeného svalového napätia.

2. Nácvik vyvolania pocitu tepla

Formulka pri tomto cvičení znie: „V pravej dolnej končatine cítim teplo“. Postupne formulku aplikujeme na ostatné časti tela v takom poradí, ako sme si zvolili na začiatku. Pri dobrom priebehu nácviku vyvolania pocitu tepla môže nastať celkové preladenie organizmu.

Článok nie je náhradou lekárskeho vyšetrenia, pri prejavoch depresie a úzkosti vyhľadajte odborníka!

Text: PhDr. David Líška, VŠC Dukla
PhDr. Denisa Ivaničová, SZU

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

npor. Mgr. Štefánia Maržiňanová
psychologička, 21. mechanizovaný prápor Trebišov

Zjednodušíme si prácu (2. časť)

Aby sme si mohli vybrať a využiť účinnejšie a vhodnejšie stratégie manažovania času, projektov a úloh, je dôležité poznať vlastné preferencie myšlienkových postupov. Poznáme štyri štýly výkonnosti, ktoré majú svoje silné a slabé stránky, štýl komunikácie a rozhodovania, spôsob usporiadania pracoviska a preferované pracovné pomôcky. Veľmi stručne ich predstavím:

1. **Priorizátor** – uprednostňuje logické, analytické a realistické myslenie založené na faktoch, efektívne využíva čas, sústreďuje sa na najzávažnejšie úlohy a dosahovanie výsledkov.
 2. **Plánovač** – organizované, sekvenčné a detailné myslenie – presne rozvrhne čas a urobí detailný plán projektu, nemrhá časom na nedôležité a neproduktívne úlohy.
 3. **Aranžér** – podporné a emocionálne myslenie, podnecuje tímovú prácu, rozhoduje sa intuitívne v reálnom čase, vynikajúca spolupráca a komunikácia s tímom, rád robí zoznamy, používa farby na zvýraznenie a intuitívne vie, ktorú časť úlohy musí aktuálne spracovať.
 4. **Vizualista** – holistické, intuitívne, integrujúce a syntetické myslenie, vidí celostný obraz a je schopný pracovať veľmi rýchlo a zlučovať rôznorodé myšlienky, má tvorivé a inovatívne nápady.
- Stojí za to využiť konkrétne postupy podľa jednotlivých štýlov, ale každý človek je komplexný jedinec a využíva jedinečnú kombináciu rôznych taktík a stratégií. Nezaškatulkujte sa. Cieľom nie je vybrať si balíček stopercentne funkčných praktík, ale skôr otvoriť cestu k sebareflexii a sebapoznaniu. Nanútenie štýlov výkonnosti určených pre iný typ ľudí vám spôsobí frustráciu, chaos a môže pôsobiť ako zvieracia kazajka nelogických predpisov. Vyberte si, čo najviac vyhovuje vám, ovládnite svoju úmyselnú pozornosť a venujte ju činnostiam, ktoré sú v súlade s vašimi cieľmi. Kariéra je maratón, nie šprint, a preto si rozumne rozložte sily, aby ste mali dostatok energie na dosiahnutie cieľovej čiary.

Boje o Strečniansku tiesňavu, Vrútky a Priekopu

30. augusta predpoludním začali povstaleckí vojaci mjr. del. Jozefa Dobrovodského pod tlakom Nemcov opúšťať Žilinu a ustupovať do Turčianskeho Svätého Martina, kde sa spojili s posádkou pplk. del. Emila Perka. Potom Žilinu obsadili okupačné jednotky.

Povstaleckí vojaci nastupujú do bojov v Strečnianskej tiesňave, (VHA Bratislava)

ťažko zranený stot. pech. Karol Repašský. Zraneniam podľahol 5. septembra.

Obsadenie Vrútok

Repašského spolubojovníci napriek ďalšiemu ústupu odolávali do 4. septembra, keď okupanti obsadili Vrútky. Povstalci vzápätí zaujali obranu na čiare Priekopa – Záturčie – Sučany. Cieľom Nemcov zostávalo obnovenie železnice Žilina – Ružomberok a nadviazanie spojenia s bojovou skupinou Schäfer postupujúcou od Popradu. Dňa 5. septembra sa uskutočnila reorganizácia okupačných jednotiek. Vytvorila sa tanková divízia Tatra pod velením genpor. Friedricha W. von Loepera, ktorej základ tvorili pôvodné bojové skupiny Ohlen a Junck a divízy štáb 178. divízie. Povstalci sa však nevzdali plánu na zničenie nepriateľa v Strečnianskej tiesňave, o čom svedčí príprava protiútokov. Ich predpokladom bol príchod posíl. Veľkým prínosom boli okrem ďalších vojakov jednotky z 1. čs. partizánskej brigády J. V. Stalina a partizánskej brigády Jánošík.

Boje severne od Turčianskeho Sv. Martina sa začali 5. septembra. Povstalci nepriateľské útoky odrazili a pokúšali aj o protiútoky na Vrútky. Ťažké boje prebehli 7. septembra, keď povstalci zastavili útok Nemcov na Turčiansky Sv. Martin a 9. septembra prešli do protiofenzívy. Tá sa však do plánovanej podoby nerozvinula a Vrútky zostali v rukách okupantov, no Nemci sa museli vzdať plánu rýchleho obsadenia Turčianskeho Sv. Martina. Aktivita vojakov a partizánov viedla k stabilizácii frontu v Turci a to až do konca druhej septembrovej dekády. Výraznú pomoc pre nich už počas bojov v Strečnianskej tiesňave predstavovala činnosť 2. slovenskej partizánskej brigády M. R. Štefánika pod velením npor. Viliama Žingora v Rajeckej kotline. Partizáni tu robili diverznú činnosť a ohrozovali pravý bok nemeckých jednotiek. V dôsledku ich postupu do Vrútok sa jeden oddiel brigády presunul do priestoru Martinských holí, kde podporoval obranu Turca. Viaceré jednotky tejto brigády sa tiež zúčastnili na neúspešnom protiútoky z 9. septembra.

Text: PhDr. Igor Baka, PhD.

Vojský historický ústav

Ešte v ten deň začali povstaleckí vojaci obsadzovať Strečniansku tiesňavu, kde vytvorili obranné postavenie. Na jeho ľavej strane (výšiny nad obcou Stráňavy) sa nachádzal prápor stot. Karola Repašského. Naň nadväzoval prápor stot. Teodora Šlajcharta, ktorý mal brániť úsek od hradu Strečno po severné svahy výšiny Domašín až po ústie tunelov a železničné mosty. Až po zákrutu cesty oproti Starému hradu sa rozmiestnil 150-členný oddiel francúzskych partizánov 1. čs. partizánskej brigády gen. M. R. Štefánika pod velením kpt. Georgesu B. de Lannuriena. Obranu na ľavom brehu Váhu posilnili tiež ďalšie jednotky vrátane troch tankov LT-38 a dvoch stíhačov tankov Marder III, v hĺbke obrany boli dve delostrelecké batérie.

Tento terén mal výhodnú polohu a umožňoval aj pri menších počtoch klásť húževnatý odpor. Pre okupačné jednotky bolo jeho dobytie dôležitým krokom na obsadenie zásobovacej tepny nemeckej armády košicko-bohumínskej železnice. Už nasledujúce ráno 31. augusta preto na povstalecké pozície zaútočila časť jednotiek bojovej skupiny plk. Conrada von Ohlena (dovedna asi 3 000 mužov). Prvé dva útoky vojaci a partizáni odrazili napriek nasadeniu nepriateľských tankov. Obranu však determinoval nedostatok protitankových zbraní, absencia protiletadlových zbraní, mínometov. Nepodarilo sa tiež zataasiť železničné tunely a obsadiť návr-

šia na pravom brehu Váhu a zrúcaniny Starého hradu. To bola úloha 1. čs. partizánskej brigády gen. M. R. Štefánika, k čomu však nedošlo. Nemci to využili a tieto výšiny obsadili. Mohli tak ostreľovať povstalecké jednotky na ľavom brehu Váhu. Ich útok podporovalo tiež niekoľko strmhlavých bombardérov Junkers Ju 87A. Povstalcov zo vzduchu istilo len niekoľko zastaraných lietadiel (Avia B-534 a Letov Š-328) čs. výroby. Povstalci, posilňovaní ďalšími vojen-skými a partizánskymi jednotkami, napriek tomu odolávali. V noci z 1. na 2. septembra síce ustúpili na čiaru Grúň – Košariská – osada Jánošíkovo – Panošiná, v priebehu dňa sa však rozpútali dovtedy najťažšie boje. Počas nich bol

Major del. Jozef Dobrovodský
(Archív Múzea SNP)

Útočný granát vzor 34

V medzivojnovom Československu sa na obranu hraníc staval systém obranných pevností a bunkrov, ktoré mali vhodné zbrane na obranu. Preto bol do čs. armády zavedený v roku 1934 nový typ ručného granátu vzor 34.

Takticko-technické údaje:

Výška	74 mm
Priemer.....	65 mm
Hmotnosť granátu.....	340 g
Hmotnosť trhacej náplne.....	100 – 110 g
Druh trhaviny.....	tritol (TNT)
Smrtiaci účinok črepín.....	5 – 10 m
Účinok spôsobujúci poranenie..	200 m
Počet granátov v debničke.....	25 kusov

Do roku 1934 sa používal útočný vajcovitý granát vzor 21 (nazývaný aj Janeček), ktorý však nepostačoval na potreby pohraničných pevností.

Nahradil „vajíčko“

Problém sa podarilo vyriešiť zavedením už spomenutého útočného granátu vzor 34 od firmy Škoda. Nový typ ručného granátu sa v československej armáde označoval buď ako ostrý útočný granát vzor 34 (OUG vzor 34) alebo ostrý nárazový ručný granát vzor 34 (ONRG-34).

Útočný granát vzor 34 sa skladal zo 4 základných častí: z tela granátu, zo zapalovača, náplne a poistiek. Telo hlavového zapalovača sa vyrábalo z lisovaného plechu a skladalo sa z dvoch častí, ktoré sa k sebe skrútkovali a proti uvoľneniu boli poistené zaistovacím perom. Súčasťou horného plášťa tela granátu bola opierka na zaistenie uzamykacej poistky. Na zapálenie trhovej náplne sa v granáte používal nárazový reakčný zapalovač uvádzaný do činnosti pôsobením zotrvačných síl pri náraze na prekážku. Samotný zapalovač sa nachádzal vnútri granátu a skladal sa

z ihlovej úderky, rozbuškovej úderky (kombinovanej rozbušky) a oporného mostíka.

Útočný granát vzor 34 bol plnený 100 – 110 g TNT (tritolom). Súčasťou granátu boli dve poistky: zamykacia a vrhová. Uzamykacia poistka zaručila bezpečnú manipuláciu s granátom počas prepravy a pred jeho použitím, znemožňovala odvinutie pásky vrhovej poistky. Uzamykacia poistka oddeľovala ihlovú a rozbuškovú úderku od seba, čím sa zamedzilo nečakanému výbuchu. Prichytávala sa drôtom k výčnelku zaistovacej pružiny a konce drôtu sa zaplombovali. Granát sa odisťoval pootočením poistky o 90° a jej vytiahnutím z tela granátu. Spätným otočením poistky sa granát mohol opäť zaistiť.

Vhodný pre pevnosti

Vrhová poistka pozostávala zo zástrčky a mosadznej pásky, ktorá bola obmotaná okolo granátu. Vrhová poistka slúžila na zaistenie granátu po vytiahnutí dopravnej poistky, zároveň zaistovala granát pred výbuchom pri náhodnom vypadnutí z ruky, prípadne pri kratšom hode alebo dopade granátu v tesnej blízkosti hádzajúceho vojaka.

Granát sa hádzal ľubovoľným spôsobom. Po hodení granátu sa začala odvíjať mosadzná páska vrhovej poistky. Hmotnosťou mosadznej pásky a odporom na ňu pôsobiaceho vzduchu došlo k vytiahnutiu zástrčky vrhovej poistky. Pri dopade na zem resp. prekážku došlo k stlačeniu pružiny medzi ihlovou a rozbuškovou úderkou a vznieteniu trhaviny. Ak sa páska počas letu neodvinula, zástrčka sa z tela granátu nevytiahla a granát nevybuchol. V týchto prípadoch došlo k tzv. zlyhaniu, resp. k umŕtvneniu granátu.

Granáty sa ukladali v drevených prepravných debničkách po 25 kusov. Na zatváracom veku bolo červenou farbou natreté šablónovanie, ktoré informovalo personál o druhu munície, výrobcovi, počte kusov munície, použitej trhaviny a pod.

Povrch tela granátu sa ošetroval čiernou farbou a na veku bolo červenou farbou vyhotovené šablovanie informujúce o použitej trhavine, výrobnej sérii, roku výroby spolu so značkou výrobcu.

Text a foto: Mgr. Ivan Cuper
Vojenský historický ústav – VHM, múzejné oddelenie Svidník

Spolu to zvládneme

Foto: Jozef Ziaak